

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Studie možností pohybové rekreace pro občany se zdravotním
postižením ve vymezené části NP a CHKO Šumava.**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Jiří Šafránek

Zpracovala:

Daniela Fričová

2007

Abstrakt

Feasibility study of the movement activities for handicap people during their holiday in selected part of NP and CHKO Šumava.

Cíle práce:

Studie možností pohybové rekreace pro občany se zdravotním postižením ve vymezené části NP a CHKO Šumava.

Metoda:

- osobní průzkum možností ubytovacích kapacit s bezbariérovým vybavením ve vymezené části NP a CHKO Šumava
- analýza možností turistiky pro zdravotně postižené občany ve vymezeném území NP a CHKO Šumava
- osobní anketní zjišťování možností ubytování
- terénní průzkum v úsecích jednotlivých tras a jejich popsání

Úkoly:

- Shromáždění a zpracování dostupných informací týkajících se NP a CHKO Šumava, literatury s tematikou cestovního ruchu, s tematikou sportu zdravotně postižených, prostudování map vymezené oblasti Šumavy.
- Zjištění možností bezbariérového ubytování ve vymezené oblasti Šumavy.
- Zmapování a popis v současnosti dostupných tras pro handicapované a jejich charakteristika z hlediska dostupnosti a náročnosti.
- Návrhy vhodných nových tras pro vozičkáře.
- Prozkoumání přístupnosti informačních center NP a CHKO Šumava.

Výsledky:

Na základě zjištěných skutečností byla potvrzena hypotéza o dalším možném rozpracování nabídky sportovní rekreace pro zdravotně postižené občany v NP a CHKO Šumava.

Klíčová slova:

NP a CHKO Šumava, rekreace, vozičkáři, bezbariérové ubytování, dostupné trasy pro vozičkáře

D.Fričová 19.3.2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jsem pouze literaturu uvedenou v seznamu bibliografické citace.

Daniela Fričová

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům.

Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatелů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení: Číslo obč. průkazu: Datum vypůjčení: Poznámka:

„...máš-li srdce citlivé, duši velebnosti přírody otevřenou, vnímanou pro krásu její, staneš v němém úžasu, bude se klaněti Tvůrci a jeho dílům, vzdáš hold svůj naší staré Šumavě, vydají ohlas struny srdce tvého, i příšerný její ráz, jevíci se hlavně za pochmurného počasí, dojme tě, jako tě dojímal smutná píseň, budeš se těžko loučiti s pohledem na hory naše a přicházeti budou chvíle, kdy vzdálen od ní po ní zatoužíš, zapomeneš na nicotné naše spletky, malicherné štvánice....“

Karel Klostermann- „V ráji šumavském“

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část.....	9
2.1.Charakteristika vymezené oblasti	9
2.1.1 Srní - základní informace	9
2.1.2 Kvilda - základní informace.....	10
2.1.3 Vchynicko-Tetovský plavební kanál – základní informace	10
2.1.4 Modrava - základní informace.....	10
2.1.5 Čeňkova Pila - základní informace.....	10
2.2 CHKO a NP Šumava	11
2.2.1 CHKO Šumava - základní charakteristika	11
2.2.2 NP Šumava - základní charakteristika	11
2.2.3 Hlavní předmět činnosti Správy NP a CHKO Šumava	12
2.3 Popis přírodního prostředí Šumavy	13
2.3.1 Krajina	13
2.3.2 Geologická stavba	13
2.3.3 Klima	14
2.3.4 Přirozená lesní vegetace.....	14
2.3.5. Rašeniště	14
2.3.6 Vegetace lučního bezlesí	15
2.3.7 Samovolně vzniklé lesy	15
2.3.8 Fauna.....	15
2.4 Historie osídlení Šumavy	15
3. Praktická část - cestovní ruch	17
3.1 Vymezení a definice cestovního ruchu	17
3.1.1 Turisté na Šumavě	17
3.1.2 Formy cestovního ruchu.....	17
3.1.3 Reliéf krajiny zajímavý pro rekreaci	18
3.1.4 Reliéf krajiny vhodný k rekreaci osob se zdravotním oslabením.....	18
3.1.5 Druhy cestovního ruchu	18
3.1.6 Služby – pojem a povaha	19
3.1.7 Význam ubytovacích a stravovacích služeb pro cestovní ruch.....	19
3.2 Pohyb a jeho význam v ontogenezi člověka	20
3.3 Zdravotně postižení.....	20
3.3.1 Počet zdravotně postižených v ČR a klasifikace zdravotního postižení	20
3.3.2 Optimální pohybový režim vozíčkářů.....	21
3.3.3 Význam sportu pro vozíčkáře	21
3.3.4 Znění zákona	22
3.3.5 Charakteristika rozdělení handicapovaných osob z hlediska jejich nároků a požadavků dle projektantky D.Filipiové.....	22
3.3.6 Národní rozvojový program	23
3.4 Rešerše.....	24
3.4.1 Jižní Čechy – „města bez bariér“	24
3.4.1.1 Český Krumlov.....	24
3.4.1.2 České Budějovice.....	24
3.4.1.3 Prachatice	25
3.4.2 Národní parky Čech – bezbariérové okruhy	25
3.4.2.1 Jizerské Hory	25
3.4.2.2 Český ráj	25

3.4.2.3 Jiná přírodní území v Čechách	26
3.5. Trasy vhodné pro jízdu vozíčkáře ve vymezené části Šumavy	26
3.5.1 Povydrří	26
3.5.2 Chalupská slat'	27
3.5.3 Jezerní slat'	28
3.5.4 Rechle - Rokyta	28
4. Cíl, úkoly a pracovní hypotéza	30
4.1 Cíl práce	30
4.2 Úkoly	30
4.3 Pracovní hypotéza	30
5. Metody	31
6. Výsledky	33
6.1 Bezbariérová ubytovací a stravovací zařízení ve vymezené oblasti	33
6.1.1 Vhodné objekty k rekreaci pro handicapované	35
6.1.1.1 Obec Kvilda:	35
6.1.1.2 Obec Modrava	35
6.1.1.3. Obec Srní	35
6.1.1.4 Čeňkova Pila	36
6.1.1.5 Další bezbariérové rekreační objekty	36
6.2 Bezbariérová informační centra NP Šumava	36
6.2.1 Rokyta	36
6.2.2 Kvilda	37
6.2.3 Modrava	37
6.2.4 Kašperské Hory	37
6.3 Návrhy nových tras ve vymezené části Šumavy pro zdravotně postižené (vozíčkáře).....	37
6.3.1 Modrava – Javoří pila.....	38
6.3.2 Výlet na Bučinu	38
6.3.3 K pramenům Vltavy	39
6.3.4 Výlet na Březník.....	39
6.3.5 Vchynicko – Tetovský plavební kanál.....	40
6.3.5.1 Úsek č.1: Rechle - Rokyta.....	41
6.3.5.2 Úsek č.2: Rokyta – Hakešický most.....	41
6.3.5.3. Úsek č.3: Mechov - Hauswaldská kaple	42
7. Diskuze	43
8. Závěr (teze)	44
9. Přehled použité literatury	45

1. Úvod

Poetické pohoří Šumava, už svým názvem navozující pocit klidu a pohody uprostřed přelidněné Evropy mně vybídlo k zpracování materiálu, se zaměřením na objevení tohoto nádherného pohoří pro zdravotně postižené spoluobčany. Dostupná Šumava je v mnohém nadsazený název, dostupná pro zdravotně postižené občany je jenom její část...

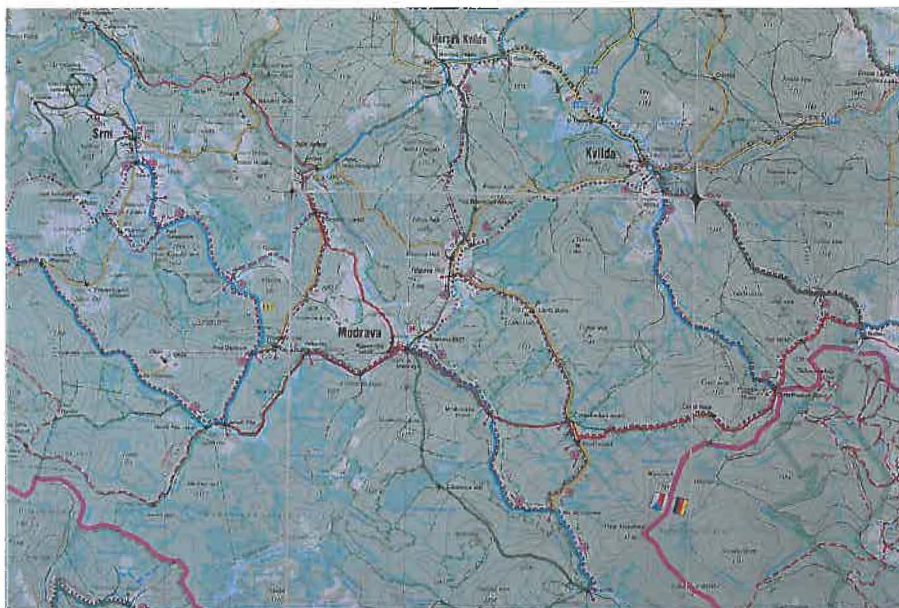
Dlouhá desetiletí tvořila Šumava předěl mezi Východem a Západem, byla zde uměle vykonstruovaná hranice dvou světů. Z české strany to tehdy byla vpravdě "Terra inkognita", země zakázaná, kam se obyčejný člověk nedostal. Díky tomu zde ovšem přežilo přírodní společenství, jaké nemá ve střední Evropě obdoby.

V dnešní přetechizované době se vám může stát, že se najednou ocitnete v romantickém a melodickém šumění lesa úplně sami. Ve svých toulkách po Šumavě můžete najít odpočinek v tichu s pohledem na hučící horskou řeku, tajemné rašeliniště, či tmavé zrcadlo horského jezera odrážejícího rozeklané skalní stěny. Všudypřítomné ticho vás zasáhne přímo do srdce natolik, že se budete chtít stále vracet. Člověk bez zdravotního omezení tuto možnost má, proč tedy nenabídnout stejnou měrou krásu panenské přírody zdravotně oslabenému jedinci?

Každý z nás se v průběhu života minimálně jednou dostane do situace, kdy vyhledává bezbariérové prostředí. Někdo z nás výhody bezbariérového prostředí využije jen krátkodobě, jiný je využívá prakticky celý život. Krásná zákoutí Šumavy mne natolik zlákala, že bych si ze srdce přála ukázat možnosti rekreace i lidem s handicapem. Pocházím ze Západních Tater miluji hory, lesy, svěží vzduch a zurčící potůčky, tady na Šumavě jsem však doma. Chci, aby krom dychtících turistů na kolech a kolečkových bruslích, hltaících kilometr po kilometru dostalo se více klidu šumavské přírodě prostřednictvím naslouchajících lidí. A lidé se zdravotním oslabením tací povětšinou jsou.

2. Teoretická část

2.1.Charakteristika vymezené oblasti

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala oblast řeky Vydry – Povydří, obce: Modravu, Srní, a Kvildu s okolím z kterého vycházejí dostupné turistické trasy pro občany se sníženou pohyblivostí. Ve vymezené lokalitě byly zkoumány ubytovací a stravovací služby, možnosti získávání informací v informačních centrech a popsány jednotlivé trasy pro vozíčkáře. Celá tato oblast spadá do Národního parku Šumava a do Chráněné krajinné oblasti Šumava. Existence národního parku ovlivňuje nejen bezprostřední okolí parku, ale má národní a nadnárodní význam. Režim a podmínky využívání a hospodaření v chráněných územích mají vliv na ekonomický rozvoj oblasti a tím i na její využívání pro cestovní ruch. Tuto skutečnost však nelze vnímat pouze jako restrikcí, ale především jako rozvojovou šanci.

Pro konkrétní pohybově- rekreační zaměření ve vymezené oblasti zvažuji další možnosti vhodných tras, které by v budoucnu mohli zdravotně postižení (vozíčkáři) využívat.

2.1.1 Srní - základní informace

Obec byla založena dřevaři počátkem 18. století, se kterými byla sepsána smlouva o odprodeji pozemků. Jméno Srní dostala obec údajně podle toho, že se zde zdržovalo velké množství srnčí zvěře. Typickou šumavskou architekturu zde představují dochované horské roubené chalupy postavené na kamenné podezdívce se stěnami chráněnými šindelem. Také nejvýznamnější stavební památka kostel Nejsvětější Trojice má stěny částečně kryty šindelem. Byl postaven v letech 1804 až 1805 místo původního dřevěného kostelíka z roku 1788. (Záloha, 1984)

V obci Srní často pobýval u příbuzných spisovatel Karel Klostermann, který je známý velkou láskou k Šumavě, okolí horské obce se tedy stalo dějištěm některých jeho povídek a románů.

2.1.2 Kvilda - základní informace

Malá horská obec a turistické středisko zimních sportů Kvilda se nachází uprostřed Kvildských plání na Šumavě u soutoku Teplé Vltavy s Kvildským potokem v nadmořské výšce 1058m. Jméno Kvilda původně náleželo lesu, na němž již v polovině 14. století připomínána naleziště zlata. Od roku 1366 kolem procházela jedna z větví Zlaté stezky. Na přelomu 15. nebo v 16. století tu byla založena dřevařská osada. Nejvýznamnější památkou obce je pseudogotický kostel svatého Štěpána z let 1892 - 1894, jenž byl postaven na místě původního dřevěného kostelíka z roku 1765. V roce 1794 vznikla na Kvildě sklárna, která proslula zejména v 19. století lidovými obrázky malovanými na skle. Obec bývala proslulá svými lidovými malíři na sklo. Při Kvildském potoce se rýžovalo zlato, památkou jsou drobné seipy. V místě a okolí se natáčel film Král Šumavy. (www.sumava.net.cz)

2.1.3 Vchynicko-Tetovský plavební kanál – základní informace

Historické prameny uvádějí, že již kníže Josef Schwarzenberg zamýšlel splavovat dřevo ze srnské oblasti (Modrava tehdy ještě nestála) a zvažoval, zda bude lepší zprůchodnit tok Vydry, nebo postavit plavební kanál. Nakonec vyhrál plavební kanál. Jeho stavba v letech 1799 a 1800 (dílo Josefa Rosenauera) přinesla zaměstnanost, obchod se dřevem a také nové osadníky. Skoro šestnáct kilometrů plavebního kanálu je dnes technickou památkou. Obec Vchynice-Tetov je také spojena se založením sklené huti v roce 1792. Nejvíce se proslavila výstavbou plavebního kanálu nazvaného Vchynicko-Tetovský. (Šumava-čtvrtletník 2006)

2.1.4 Modrava - základní informace

Obec Modrava je tvořena třemi původními osadami: Modrava, Filipova Huť, Vchynice-Tetov. Leží na soutoku tří potoků - Modravského, Filipohuťského a Roklanského. Soutokem vzniká řeka Vydra.

Modrava vznikla jako rybářská osada. První dochovaná zmínka o Modravě se datuje od roku 1614 a je spojena s pronájmem velice dobře zarybněného Modravského potoka. Později se rozvíjí i jako lovecká osada. V současné době je Modrava významným centrem celoroční šumavské turistiky. (Rebstöck, 2003)

2.1.5 Černkova Pila - základní informace

Černkova Pila se nachází na soutoku řek Vydry a Křemelné v CHKO Šumava na samém počátku naučné stezky Povydrím. Pila má jméno po svém zakladateli, pražském obchodníku s dřívím, Černkovi Bubeníčkovi. V osadě se nachází dodnes funkční vodní elektrárna Černkova pila vybudovaná v r. 1912 (národní technická památka) a vodní elektrárna Vydra z let 1934-1938. Místo je rovněž známé pobytem Bedřicha Smetany se svými dvěma přáteli, kteří zde zasadili smrky – dnes mohutné stromy, zvané Smetanovy smrky. Osada Černkova Pila je východiskem naučné stezky Povydrím, vodáckého sjezdu řeky Otavy a mnoha turistických, cyklistických a lyžařských tras. (Rebstöck, 2003)

Oblast Povydrí zahrnuje údolí řeky Vydry v lokalitě mezi Antýglem a Čeňkovou Pilou. Horská říčka Vydra vzniká na úpatí hory Luzný ve výšce 1 192 m. Od pramene má název Luzenský potok, později Modravský. U obce Modrava přijímá Modravský potok Mlýnský či Roklanský potok a od tohoto soutoku se dále nazývá Vydra. U Čeňkovy Pily vzniká soutokem Vydry a Křemelné Otava a tady oblast Povydrí končí.

2.2 CHKO a NP Šumava

Šumava se nachází na jihozápadní hranici České republiky u hranic s Německem a Rakouskem. Její délka od údolí Chodské Úhlavy k Vyšebrodskému průsmyku je asi 120km, maximální šířka Šumavy a jejího podhůří je 45km. Hřebenem Šumavy prochází hlavní evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Na bavorské a rakouské straně klesá pohoří výrazně, na české straně pozvolně. Na rozsáhlé ploché horské pláni vyčnívají klenby hlavních vrcholů.

Nejvyšším vrcholem Šumavy je Velký Javor (1456m) na bavorské straně hranice. Nejvyšším vrcholem české části je Plechý (1378m). Šumava se dělí do šesti podcelků: Železnorudská hornatina, Šumavské pláň, Boubínská hornatina, Trojmezná hornatina, Želnavská hornatina a Vltavická brázda. (www.npsumava.cz)

2.2.1 CHKO Šumava - základní charakteristika

- Chráněnou krajinou oblast Šumava vyhlásilo Ministerstvo školství a kultury 27.12.1963 výnosem č.53855/63 v rozloze 168 654ha
- V roce 1975 Ministerstvo kultury ČSR výnosem 5954/75 upravilo podmínky ochrany přírody v tomto území. V březnu roku 1991 vyhlásila vláda ČR nařízením 163/1991 Národní park Šumava uvnitř dosavadní CHKO.
- Od této doby je rozloha CHKO Šumava nepokrytá územím národního parku 99 624ha.
- V této rozloze je zahrnuto 27,4% zemědělské půdy, 57,6% lesní půdy a 0,4% zastavěné půdy.
- Pralesovité porostní zbytky zaujímají cca 0,6% rozlohy CHKO, ostatní plochy a sukcesí stadia cca 15% plochy
- Rozpětí nadmořských výšek se pohybuje od 498m (Víteň) do 1362 (Boubín)
- Počet obyvatel je cca 21 000 (tj. asi 22 obyv./km²) a počet evidovaných domů cca 4 500.

(40let CHKO, 2003)

2.2.2 NP Šumava - základní charakteristika

„Národní park Šumava (NPS) je s rozlohou 68.064 ha největším ze čtyř národních parků v České republice. Byl zřízen nařízením vlády České republiky číslo 163/1991 Sb. ze dne 20.3. 1991. Poslání národního parku je podle tohoto dokumentu:

Uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území NP k turistice a rekreaci nezhoršující prostředí.

Pro ochranu přírody je NP rozdělen do tří zón a několika klidových území. Kromě toho je zde chráněna i řada menších lokalit formou statutu přírodní památky.

První zóna zahrnuje nejcennější území. Zásahy člověka jsou zde omezeny na nejmenší míru a návštěvníci se tu mohou pohybovat pouze po vyznačených turistických okruzích. V terénu jsou její hranice vyznačeny červenými pruhy na hraničních stromech a tabulemi s nápisem I. zóna NP.

Ve druhé zóně jsou území s významnými přírodními hodnotami, které ovlivnil člověk svou činností. Probíhá zde hospodářská činnost, jejímž účelem je udržení přírodní rovnováhy. Tato zóna je využívána k turistice a rekreaci. Návštěvníci se zde musí řídit návštěvním řádem, jinak jejich pohyb není omezen.

Třetí zóna (okrajová) zahrnuje území značně poznamenané lidskou činností. Je určena k trvalému bydlení, probíhá zde zemědělská výroba, turistika i rekreace, ovšem při dodržování zásad ochrany přírody.

Klidová území zahrnují nejcennější území NP z hlediska ochrany živočichů citlivých na přítomnost člověka a ochrany přírodního rostlinného krytu před nadměrným poškozováním. Vstup do těchto území je povolen pouze po značených turistických trasách. V terénu jsou jejich hranice vyznačeny tabulemi.

Statutem **přírodní památka** jsou chráněna menší území mimořádných přírodních hodnot, především z hledisek geologických a geomorfologických. V NP Šumava mezi ně patří především Chalupská slat, Buková slat, kotlina Valné, Modravské slatě, Obří hrad, Povydří, Malá niva, Prameny Vltavy, Stožec, Trojmezí hora, Tetřevská slat a některé další.“ (Plán péče NP, 2001 – 2010)

2.2.3 Hlavní předmět činnosti Správy NP a CHKO Šumava

- státní správa v oboru ochrany přírody na území celé biosférické rezervace NP i CHKO
- odborná činnost na území celé biosférické rezervace v oborech ochrany přírody
- lesnictví a zemědělství, územní plánování, dle potřeb státní správy a organizací
- dokumentační činnost, zejména soustavná dokumentace územní a provoz muzea a dokumentačního centra,
- strážní, kontrolní a informační služba,
- sanační a jiné práce,
- činnost v oboru cestovního ruchu,
- kulturně výchovná činnost, zejména ekologická výchova a vzdělávání obyvatelstva, zřizování a provozování informačních a školicích středisek,
- propagační, publikační, poradenská, metodická, vědeckovýzkumná a znalecká činnost.“ (Plán péče NP, 2001-2010)

2.3 Popis přírodního prostředí Šumavy

2.3.1 Krajina

Výsledkem působení vývoje a to jak samovolných schopností přírody, tak působením člověka vznikla na území Šumavy kulturní krajina, která má všechny atributy periferní a polopřírodní kulturní oblasti. V obrazu krajiny se najednou propojují stará díla Keltů se stavbami starými sotva 200 let. To, čím je šumavská krajina výjimečná lze popsat rámcově následujícím způsobem:

- dodnes si zachovala všechny atributy přírodní krajiny lesnatého pohoří střední Evropy,
- dosud poskytuje nespočet přírodních zákoutí nabízejících dojem divočiny a člověkem neovlivněné krajiny
- poskytuje místa dalekých rozhledů, v těchto dálkových pohledech převažují přírodní fenomény jako horské hřbety a rozlehlé plochy lesa
- nabízí řadu detailů jak přírodní, tak kulturní krajiny
- nabízí vesnice a města, které nejsou zásadně esteticky pozměněny, oproti dojmu okolní krajiny, v sídlech lze dosud najít zřetelné stopy po původní zástavbě a estetice domů
- krajina je člověkem nejvíce pozměněna ve větších sídlech

(40let CHKO, 2003)

2.3.2 Geologická stavba

Šumava je jedním z nejstarších pohoří Evropy, tvoří jej moldanubické horniny staré zhruba 316- 350 milionů let. Lze je rozdělit na dvě skupiny. První z nich, moldanubikum, je tvořené přeměněnými horninami, převážně krystalickými břidlicemi. Druhým je moldanubický pluton budovaný starými hlubinnými vyvřelinami. V oblasti Černé v Pošumaví například najdete lom na krystalický vápenec, ve kterém Správa CHKO objevila krasové jeskyně, nedaleko vápencového lomu stojí důl na již netěžená ložiska grafitu. V některých oblastech krystalických břidlic, které byly silně přeměňovány průniky vyvřelin, se vytvořili žíly zlatonosných křemenů. Vedle zlata jsou zde hojněji zastoupeny i jiné prvky, jako například wolfram.

Přírodu CHKO Šumava vedle horninového prostředí ovlivňují i zlomové struktury, ve kterých převažuje směr západoseverozápadní až východojihovýchodní. Většinou tyto zlomy souvisejí s alpským vrásněním a vytvořily se v třetihorách k tvorbě hluboce zaříznutých kaňonových koryt, jindy jsou zlomy vnějšímu pozorovateli téměř skryty. Při modelování povrchu Šumavy totiž vedle pohybů na zlomech, proti němuž vedla intenzivní práce eroze vodou, modelování hornin mrazovým větráním nebo modelací větrem, hrála svou roli i plastická tektonika celých masivů, tvořená prohyby a vyklenutími různých řádů. Proto Šumavu tvoří převážně mírně zvlněné horské hřbety oddělené mělkými údolími. V nich pak říční eroze vyhlodala kaňony nebo jednostranně zaorodovaná skalnatá údolí, přitom na erozi vystavených svazích zůstaly trčet výrazné skalní suky odolných hornin obklopené často kamennými moři nebo suťovými svahy.

Šumava je bohatá na vodní toky. V oblasti Povydrí se nachází řeka Vydra, která je významnou a turisticky atraktivní řekou s výrazně utvářeným balvanitým řečištěm. Celá oblast má značný vodohospodářský význam, díky nadprůměrně příznivým hydrogeologickým poměrům. V historii byla vodnatost šumavských toků využívána na svou dobu mimořádnými

technickými úpravami pro plavení dřeva (Schwarzenberský a Vchynicko-Tetovský plavební kanál). (40let CHKO, 2003)

2.3.3 Klima

Z hlediska zdravotních a rekreačních cílů cestovního ruchu jsou určujícím faktorem rozvoje cestovního ruchu přírodní podmínky a přírodní prostředí. Vhodné přírodní prostředí je hlavní podmínkou rekreačního prostoru. Klimatické podmínky Šumavy lze charakterizovat jako chladné, vlhké se znaky rozhraní mezi vlivy oceánickými a kontinentálními. Šumava je řazena do chladné oblasti, mírně chladného až chladného horského regionu, pouze nejnižší položená údolí spadají do mírně teplé oblasti a do mírně vlhkého až velmi vlhkého vrchovinného regionu. Jezerní hora, Modrava, Modravské slatě a Březník patří mezi nejvlhčí lokality.

Rozdíly průměrných teplot jsou díky velkému rozdílu nadmořských výšek zřetelné a ovlivňují veškerou biotu. V 750 m nad mořem je průměrná teplota kolem 6°C, ve 1300m však už jen 3°C.

Větrné pohoří Šumava není, ale je vyhlášena extrémními vichřicemi, u nichž se nárazy větru pohybují sice jen mezi 30 až 40m/s s výrazným pustošivým efektem.

Jedním z významných fenoménů klimatu je i chemické složení vzduchu a jeho reakce s přírodním prostředím. Pro Šumavu je typické, že leží ve značné vzdálenosti od průmyslových center a velkých měst, nebyla tedy nijak významně exponována přímými emisemi škodlivin do ovzduší.

(40let CHKO, 2003)

2.3.4 Přirozená lesní vegetace

Většina lesních porostů byla v poměrně hustě osídlené krajině CHKO pozměněna lidskou činností a přirozené typy lesní vegetace se zde dochovaly zpravidla jen ostrůvkovitě. I přesto zde máme stále jedinečnou možnost shlédnout pozoruhodné zbytky přirozených místy až pralesních porostů, jejichž význam dalece přesahuje rámec celého regionu.

Přirozená lesní vegetace na území CHKO zahrnuje v první řadě zonální lesní společenstva, která víceméně odpovídají výškovým vegetačním stupňům a se stoupající nadmořskou výškou na sebe přibližně navazují. Kromě nich jsou v území zastoupeny i jednotky azonální lesní vegetace, které se utvářely na stanovištích s extrémními půdními poměry. Jedná se v první řadě o nejrůznější lesní mokřady na stanovištích ovlivněných podzemní vodou a dále o lesní porosty na balvanitých půdách s vysokým obsahem skeletu a na skalních výchozech. Tato lesní společenstva se pak objevují na odpovídajících stanovištích v různých nadmořských výškách bez ohledu na průběh vegetačních stupňů.

(40let CHKO, 2003)

2.3.5. Rašeniliště

Ombrotrofní rašeniště neboli vrchoviště Vrchoviště představují snad nejnápadnější typ rašenišť v území. Jsou obvykle vyklenutá a od svého okolí se nápadně odlišují svéráznou a pozoruhodnou vegetací. Prakticky všechna vrchoviště v území vznikala přibližně na konci dob ledových a počátku holocénu. Byla sycena hlavně minerálně bohatší vodou z podloží a do

stadia vrchovišť se dostala za příznivých hydrologických a klimatických podmínek a to teprve po následném dlouhodobém vývoji. (40let CHKO, 2003)

2.3.6 Vegetace lučního bezlesí

Celkový podíl luční vegetace je na území CHKO Šumava mnohem vyšší v porovnání s územím národního parku. Je to dáno především historií osídlení a také rozsáhlejší kultivací krajiny v nižších polohách šumavského podhůří. Také podíl jednotlivých typů luční vegetace, které se zde vytvořily v závislosti na podmínkách stanoviště i v důsledku různých způsobů obhospodařování, je odlišný. Poměrně často se zde již vyskytují teplomilnější luční společenstva, která se mnohde prolínají s horskými typy luk a pastvin a vytváří tak zajímavé a pestré kombinace. Druhová rozmanitost luk však je bohužel na řadě míst setřena příliš intenzivním zemědělským hospodařením. To za sebou zanechalo rozsáhlé plochy rekultivovaných jednotvárných luk osídlených několika málo druhy běžně pěstovaných travin nebo melioracemi zjižvené a degradované luční mokřady. I přesto se však dodnes na území CHKO zachoval významný podíl druhově pestrých podhorských a horských luk, které obohacují zdejší krajinu a poskytují útočiště mnoha ohroženým druhům rostlin i živočichů. Jejich ochraně je pak třeba věnovat velkou pozornost. (40let CHKO, 2003)

2.3.7 Samovolně vzniklé lesy

Biotopy samovolně vzniklých lesů na kdysi odlesněné, ale lidmi opět opuštěné půdě patří k Šumavě stejně jako pralesy, rašeliniště nebo endemické druhy rostlin a živočichů. Staré legendy se zmiňují o několikerém střídání lesa a polí.

Druhotně vzniklé lesy dnes pokrývají nezanedbatelné území CHKO. Patří k kruhově i strukturálně nejrozmantější biotopům. Jejich struktura se podobá přírodním lesům, kterých se tu však zachovalo mnohem méně.

(40let CHKO, 2003)

2.3.8 Fauna

Fauna Šumavy se dotvářela do dnešní doby a původně měla téměř výhradně lesní charakter. Výraznější změny spektra nastaly v souvislosti s kolonizací Šumavy člověkem. Některé druhy zmizely vlivem přímého pronásledování člověkem, především některé velké druhy savců, kopytníci, šelmy, ale také některé druhy dravců a sov.

(40let CHKO, 2003)

2.4 Historie osídlení Šumavy

Osídlování bylo postupné a relativně pomalé. Tento postup byl ovlivněn periferní polohou oblasti a komplikovanými přírodními podmínkami. V mladší době kamenné zřejmě pronikaly jednotlivé skupiny lovců až do šumavského podhůří. Další stopy kolonizace předhůří Šumavy a výjimečně i Šumavy lze přisoudit Keltům v době halštatské a laténské. Jejich odliv nastal na přelomu letopočtu a byl vystřídán krátkodobými vlivy germánských kmenů, v 5. a 6. století nahrazených Slovany, kteří území kolonizovali jak od severu, tak od Dunaje. Do Šumavského

předhůří pronikla stabilnější slovanská sídla až v 9. století v době hradištní, pravděpodobně však po tomto období opět nastal odliv obyvatel.

1/ původní středověká kolonizace přinesla osídlení do předhůří Šumavy a do jejích okrajových částí ve 13. století a to především při trasách obchodních stezek. (stezka Strážný-Vimperk). Ostatní území Šumavy pokrýval původní prales. Součástí této kolonizace byla postupná stabilizace osídlení a odlesňování okolí sídel a výstavba samot. Na konci této kolonizační vlny zůstalo neosídleno 85- 90% plochy dnešní CHKO a NP Šumava. Po expanzi ve 13. století nastal odliv osídlení z periferních oblastí.

2/ pozdní kolonizace okrajů hvozdu souvisí se skupinou obyvatel nazývaných Králováci. Písemné stopy zanechala až v 17.století a to zejména s expanzí sklářství. Králováci byli především tvořeny německým etnikem a není vyloučeno, že šlo o zbytky obyvatel zde uměle umístěných při přesunu některých osad na Sušicku. Část této kolonizační vlny zcela zanikla během třicetileté války v 17. století, kdy řada sídel zpustla.

3/ novověká kolonizace proběhla na konci 18. století. Vedle skláren se rozvíjí i zemědělství, graduje exploatace dřeva z pohraničních lesů, která trvá celé 19. století. Znamenala zásadní průnik nových obyvatel do dosud neosídlených částí hvozdu. Tato kolonizační vlna dala vzniknout dodnes existující sídelní struktuře, která se dále rozvíjela a stabilizovala až do 2. světové války. Znamenala nejmasivnější odlesnění krajiny a expanzi osídlení tvořeného především samotami a malými sídelními jednotkami. Na konci této kolonizační vlny zůstalo neosídleno necelých 20% plochy na území dnešní CHKO a NP Šumava.

4/ období odlivu obyvatelstva následuje po novověké kolonizaci, projevující se ve druhé polovině 19 století a na počátku 20. století lze pozorovat pokles počtů obyvatel způsobený:

- odsunem českého obyvatelstva z pohraničí
- odsunem německého obyvatelstva z pohraničí
- vytvořením neosídlených ploch vojenského újezdu a hraničního pásma v trvání až do počátku 90-tých let 20. století.

Tato změna osídlení znamenala pokles z původních cca 140 tisíc obyvatel na cca 60 tisíc obyvatel žijících na 200 000 ha, tzn. na 43% původního stavu.
(40let CHKO, 2003)

3. Praktická část - cestovní ruch

3.1 Vymezení a definice cestovního ruchu

„Definice cestovního ruchu není přesně stanovena, různí autoři v oblasti teoretického zkoumání vyjadřují v rámci svého vymezení vždy své vlastní chápání teorie o podstatě a funkci cestovního ruchu.

Definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO) nebo Organizace spojených národů (OSN), které jsou základem pro současnou statistiku světového cestovního ruchu, zahrnují do cestovního ruchu „aktivity osob, které cestují a pobývají v místech mimo jejich obvyklé prostředí po dobu nepřesahující jeden rok za účelem vyplnění svého volného času, za obchodem nebo za jinými účely“. (Petrů, 1999)

Na základě shrnutí názorů některých autorů a určitých základních rysů, resp. tří hlavních motivů pro účast na cestovním ruchu lze cestovní ruch definovat jako dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, a to za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi.

3.1.1 Turisté na Šumavě

Až do 60. let 20. století byla Šumava masovějšímu rozvoji cestovního ruchu a rekreace prakticky uzavřena. Nepočítáme-li specifickou formu jednorázového adrenalinového turismu zmiňovaného Zelenkou a Páskovou r. 2002, jehož cílem bylo překonání železné opony a únik do svobodného světa. Bohužel tato „turistika“ často končila smrtí turistů zastřelením pohraniční stráží. Vizuálně zdařilou ilustrací adrenalinového turismu na Šumavě v 50. letech je film *Král Šumavy*. (Zelenka, Pásková, 2002)

Od 60. let 20. století postupně narůstal rekreační význam těch oblastí Šumavy, které nespádaly do hraničního pásma a vojenských újezdů. Domy opuštěné po vyhnání Němců se, tak jako v jiných částech českých a moravských Sudet, stávaly vítanými objekty druhého bydlení a místem rekreace zejména movitějších obyvatel větších měst. Masový rozvoj turismu v NPŠ a v jeho zázemí však nastal až od počátku 90. let po pádu železné opony, zpřístupnění hraničního pásma a celkovém „znovuobjevení“ Šumavy především českými, ale i zahraničními návštěvníky. Empirická zkušenost ukazuje, že nárůst návštěvnosti Šumavy během několika málo let na počátku 90. let byl veliký, i když neexistuje přesná statistika.

Správa NP a CHKO ve svém oficiálním materiálu (Zelenková, 2000) hovoří o 2 milionech návštěvníků ročně, ale tento údaj je buď nadsazený, nebo se týká počtu pobytových dní. Materiál věnovaný rozvoji cestovního ruchu na Šumavě (Anonymus, 2001) udává pravděpodobnější odhad a to 1,1 – 1,3 milionu osob. Jedná se o odhad celoroční návštěvnosti ve všech ubytovacích zařízeních + jednodenní návštěvnost (bez ubytování) v širším regionu Šumavy.

3.1.2 Formy cestovního ruchu

„Formy cestovního ruchu vycházejí ze zaměření cestovního ruchu na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka. Potřeby účastníků cestovního ruchu mají specifikovaný charakter a odlišují se od jiných potřeb několika specifickými znaky. Jednotlivé formy

cestovního ruchu obvykle kladou zvláštní požadavky na způsob realizace a zabezpečení služeb (rozsah a kvalitu). Základními formami cestovního ruchu jsou:

- rekreační cestovní ruch
- kulturně-poznávací cestovní ruch
- sportovně-turistický cestovní ruch
- lázeňsko-léčebný cestovní ruch“

(Petrů, 1999)

3.1.3 Reliéf krajiny zajímavý pro rekreaci

Reliéf, který tvoří soubor veškerých povrchových forem přírodního prostředí, je jednou z hlavních přírodních podmínek formujících atraktivnost krajiny z hlediska cestovního ruchu. Je výsledkem působení exogenních a endogenních sil. V současném období ho intenzivně modeluje člověk. S aspektu cestovního ruchu je prkem pozitivním, nebo příznivě ovlivňuje tento druh lidské aktivity. Při potenciálu krajiny z hlediska cestovního ruchu významnou úlohu sehrávají i psychologicko-estetické vlastnosti reliéfu. Jeho různorodost, popř. respektování dalších faktorů určuje oblasti cestovního ruchu. (www.svrr.zcu.cz.)

3.1.4 Reliéf krajiny vhodný k rekreaci osob se zdravotním oslabením

Měkce modelovaný reliéf Šumavské krajiny je ideální pro nenáročnou turistiku, velmi vhodný pro rekreaci vozíčkářů- samozřejmě po úpravách jednotlivých cest a chodníků.

„Dnešní Šumava má měkce modelované reliéfové tvary. Různá odolnost hornin a měnící se klima v minulých geologických dobách, spolu s erozní činností vodních toků, rozčlenily její povrch. Povrch dnešní Šumavy je torzem původního plošinatého paleoreliéfu (starotřetihorného), který se zachoval v podobě Šumavských plání – rozsáhlých náhorních plošin v polohách 1000 – 1100 m, ze kterých o málo vyčnívají vrcholy kopců, tvořených odolnějšími horninami. Šumavské pláně jsou pramennou oblastí řek a územím četných rašelinišť. Největší z pěti geomorfologických okrsků Šumavských plání jsou Kvildské pláně v pramenné oblasti Vltavy a Vydry.“ (panely informačního centra Rokytá, 2007)

3.1.5 Druhy cestovního ruchu

„Cestovní ruch členíme a sledujeme podle různých hledisek. Nejčastěji přitom vycházíme z těchto kritérií:

a) **Z místa realizace** členíme cestovní ruch na:

- domácí cestovní ruch (účastníci nepřekračují hranice své vlastní země)
- zahraniční cestovní ruch (zahrnuje příjezdy a výjezdy za hranice daného státu)

b) **Ze způsobu účasti a formy úhrady nákladů** na:

- volný cestovní ruch (účastníci si hradí účast pouze ze svých příjmů a o účasti se svobodně rozhodují)
- vázaný cestovní ruch (úhrada účastníka je plně hrazena nebo doplňována ze společenských fondů)

c) Ze způsobu a organizace zabezpečení služeb cestovního ruchu na:

- neorganizovaný cestovní ruch (vše potřebné si zajišťuje účastník cestovního ruchu sám)
- organizovaný cestovní ruch (cestu i pobyt zajišťuje organizace, zejména cestovní kancelář)

d) Z délky účasti na:

- krátkodobý cestovní ruch (pobyt do 3 dnů mimo trvalé bydliště – nejvýše 2 přenocování)
- dlouhodobý cestovní ruch (pobyt delší než 3 dny mimo trvalé bydliště, nikoliv však delší než 6 měsíců)“ (Petrů, 1999)

3.1.6 Služby – pojem a povaha

„Služba je činnost, která v sobě má určitý prvek nehmatatelnosti a vyžaduje určitou interakci se zákazníkem nebo s jeho majetkem. Výsledkem služby není převod vlastnictví. Služba může vést ke změně podmínek a její produkce může či nemusí být úzce spojena s fyzickým produktem.

„Službám se obecně přisuzují tyto čtyři vlastnosti:

- **Nehmatatelnost** – služby jsou do značné míry abstraktní a nehmatatelné.
- **Proměnlivost** – služby nejsou standardní a jsou vysoce proměnlivé.
- **Nedělitelnost** – výroba a spotřeba služeb většinou probíhá současně a za účasti zákazníka.
- **Pomíjivost** – služby nelze skladovat.“ (Payne, 1996)

3.1.7 Význam ubytovacích a stravovacích služeb pro cestovní ruch

„Ubytovací služby jsou významnou součástí služeb cestovního ruchu. Jsou nezbytným předpokladem jeho rozvoje. Ubytovací služby jsou služby spojené s poskytnutím přechodného ubytování pro osobu mimo místo jejího trvalého bydliště.

Ubytovací a další služby s ubytováním spojené jsou zajišťovány v ubytovacích zařízeních různého druhu a kategorie. Všechna ubytovací zařízení by měla zabezpečovat jednak aktivity spojené s vlastním ubytováním, jednak aktivity, které host v ubytovacím zařízení požaduje a jsou obvykle i v místech trvalého bydliště. Ubytovací zařízení by mělo zabezpečit i aktivity spojené s využitím volného času (sportovní, společenské, kulturní a další činnosti) a aktivity spojené s jeho profesí (možnost faxování, připojení na internet, poskytnutí PC, sekretářský servis, jednací salonky apod.)“

„Stravovací služby jsou služby poskytované ve stravovacích zařízeních (hostinských zařízeních). Hostinská zařízení (provozovny v pohostinství) rozdělujeme na restaurační a barová zařízení. V kategorii bary je rozhodující prodej pokrmů a nápojů. Do této kategorie patří například restaurace, samoobslužné restaurace, motoresty, bufety, bistra, železniční jídelní vozy, hostince. V kategorii bar je dominantní prodej nápojů, často v těchto provozovnách jsou provozovány některé společenské aktivity (hudba, tanec). V současné době neexistuje obecně závazné rozdělení stravovacích zařízení do jednotlivých kategorií a tříd (cenových skupin).“ (Čertík, 2001)

3.2 Pohyb a jeho význam v ontogenezi člověka

Celý život člověka je charakterizován permanentními změnami od oplodnění až ke smrti. To je zákonitost i východisko pro všechny činnosti. Ontogeneze vyjadřuje existenci jedince po tuto dobu. Je bezprostředně svázána s pohybem. Ten se na něm aktivně spolupodílí, vytváří ji i usměrňuje. Jedna vývojová etapa přechází v druhou a také jí přímo ovlivňuje.

Jak bylo řečeno pohyb je bezprostředně svázán s každým člověkem, nikomu tuto přirozenou zákonitost nelze upřít. Pohyb přímo působí na socializaci člověka i na vývoj jeho osobnosti. Bezprostředně ovlivňuje jeho samostatnost, fyzické a psychické zdraví, schopnost prožívat a spoluprožívat i jeho schopnost sdružovat se, komunikovat, vyvíjet cílenou smysluplnou aktivitu. Doporučit optimální pohybový režim pro vozíčkáře je výlučně věcí odborníků, nejlépe lékařů nebo rehabilitačních pracovníků. Navrhovaný režim musí vycházet ze stávající úrovně kondice rozlišovat stupeň postižení a respektovat míru pohybových schopností a dovedností konkrétního postiženého jedince.

3.3 Zdravotně postižení

Jsou mezi námi lidé, kteří svůj život žijí s handicapem. Tyto lidi, postihla zpravidla nemoc, nebo se jedná o trvalý následek úrazu či vrozenou vadu. Dlouhodobý a přetrvávající stav nemoci člověka, který již nelze zcela odstranit léčbou je svými negativními důsledky tak omezující a pro zdravotně postiženého stresující, že si zasluhuje naši pozornost.

V rámci všeobecných humanizačních trendů existuje snaha o aktivaci zdravotně postižených a jejich integraci do společnosti. . Problematika je stále více v popředí a považována za významné kritérium, které umožňuje reálné zhodnocení postupující humanizace, sociálních potřeb i lékařské péče.

Systémem promyšlených opatření, na nichž se musí podílet celá společnost je podání pomocné ruky např. formou vytvoření bezbariérového prostředí. U lidí s trvalým handicapem je využívání tohoto prostředí vlastně vytvoření srovnatelných podmínek pro život ve vztahu ke zdravým občanům.

3.3.1 Počet zdravotně postižených v ČR a klasifikace zdravotního postižení

Po dobu uplynulých patnácti let nebylo možno zodpovědět otázku počtu občanů se zdravotním postižením v ČR. Odpověď je závislá na zvolených klasifikačních kritériích. V ČR existuje několik desítek klasifikačních přístupů, které jsou v některých případech nesouměřitelné např. z hlediska dávek státní sociální podpory nebo pro účely školní docházky apod. Dosavadní přehled o počtu občanů se zdravotním postižením je tedy dán výčtem občanů, kteří jsou sledováni v té které klasifikační řadě.

V Národním plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením z roku 1998 byl celkový počet osob se zdravotním postižením odhadován na 1,2 mil. osob.

Dělení dle postižení

- zrakově postižení	60 000
- sluchově postižení	100 000
- s poruchami řeči	60 000
- mentálně postižení	300 000
- s vadami pohybového ústrojí	300 000
- diabetici	530 000

- postižení epilepsií	140 000
- duševně nemocní	100 000
- psoriatici	200 000
Celkový počet občanů se zdravotním postižením (Krhutova, 2005)	1 200 000

3.3.2 Optimální pohybový režim vozíčkářů

„Každodenně naježděné kilometry nebo stovky metrů v rámci sebeobsluhy u zdravotně postiženého jedince jsou tzv. „povinný základ“, při formování doporučeného pohybového režimu je potřeba uvažovat o „pohybových nadstavbách“.

Pro delší jízdy ve volné přírodě, tj. na silnicích, lesních i polních cestách v parcích se používá termín pojezdy. V průběhu týdenního cyklu je zařazujeme nejméně dvakrát. Nejlépe jednou v pracovní dny a podruhé o víkendu. Doporučená dávka je závislá na individuální potřebě a motivaci. Pro začátečníky doporučujeme 5 až 10 km, pro pokročilé 10 až 15 km. Důležitou roli hraje charakter terénu, pro začátečníky je nejvhodnější mírně zvlněný, bez prudkých stoupání a nebezpečně rychlých sjezdů. Tempo volíme volné, pravidelné, bez zjevného zrychlování, do pocitu příjemné únavy. Pojezdy by měly být pro vozíčkáře totéž, co pro zdravé osoby kondiční běhání. Výborné je jezdit ve dvojicích, o víkendových dnech se mohou připojit rodinní příslušníci, přátelé, známí. V případě, že nejsou dobře trénovanými kondičními běžci, je lepší, když použijí jízdního kala. Víkendový pojezd s vozíčkářem může mít charakter turistického výletu, návštěvy nějaké přírodní atrakce, cílem může být i třeba sbírání hub. Pojezdy pokročilých vozíčkářů se blíží tréninku. Bývají zaměřeny na stupňování tempa, zvládání prudkých sjezdů a stoupání, některé úseky se jezdí intervalově. Pro zhodnocení vlastní výkonnosti a sledování kondice doporučujeme jezdit alespoň dvakrát měsíčně určitý stabilní okruh nebo vzdálenost s měřením času a tím se testovat. Testovací vzdálenost by se měla pohybovat od 2 do 4 km. Pokročilí vozíčkáři si o svých výkonech vedou pečlivé záznamy. Pravidelné pojezdy jsou ideálním prostředkem pro získání a udržení kondice.“ (Kábele, 1992)

3.3.3 Význam sportu pro vozíčkáře

„Pravidelná tělovýchovná činnost pozitivně ovlivňuje zdravotní, psychické i sociální klima vozíčkáře. Kdybychom chtěli vymezit obecný cíl tělesné výchovy a sportu vozíčkářů, hovořili bychom o kladném vlivu na rozvoj osobnosti, tj. konkrétně o rozvíjení individuálních schopností, o získávání částečné nebo úplné samostatnosti a soběstačnosti, o naplňování seberealizačních a aspiračních tendencí, případně o zvládání a odreagování fyziologických a psychických stresů.

Sledování sportovní zátěže vozíčkářů přineslo řadu poznatků využitelných v rámci komplexní rehabilitace tělesně postižených. Zvláštní pozornost byla věnována otázce využití paží k pohybu s ohledem na fyziologické ukazatele. Svaly rukou a paží jsou ve srovnání se svaly dolních končetin nedostatečně vybaveny kapacitně pro lokomoci celého těla. Proto i mírný pohyb na vozíku je nutno hodnotit jako značnou fyzickou zátěž, která vyvolává únavu. U netrénovaných jedinců může nadměrná kardiopulmonální zátěž omezovat či brzdit rehabilitační účinky nebo dokonce být rizikovým faktorem pro vozíčkáře, kteří trpí oslabením srdce či plic. Bezprostřední nevýhoda vozíčkářů je v tom, že mají omezenou schopnost oxygenace a použití síly horních končetin. Tyto snížené schopnosti jsou dále redukovány poruchami neuromuskulárními, jakož i sníženou svalovou a kardiopulmonální zdatností, což

je výsledkem života na vozíku a tedy sedavého životního způsobu. Navíc se ukazuje, že namáhání horních končetin nepřináší odpovídající užitek a přitom je pro oběhový a dýchací systém zatěžující. Dalšími faktory, které přispívají k malé efektivitě ručního pohonu, je velká míra statické práce a nepříznivé histochemické poměry svaloviny horních končetin. Ty obsahují více rychle se smršťujících vláken, které vyžadují více energie k dané práci a rychleji se unaví ve srovnání se svalstvem dolních končetin. Proto zůstane pohon vozíku pažemi vždy méně efektivní a to i v tom případě, kdyby se objevil nový způsob pohonu, proti efektivnosti pohonu dolními končetinami.“ (Kábele, 1992).

3.3.4 Znění zákona

Podle Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, jsou lidé svobodní a rovni v důstojnosti i právech. Je povinností společnosti vytvořit takové prostředí, které umožní, aby deklarovanou svobodu a rovnost mohli užívat také senioři a ostatní občané s omezením v pohybu, aby mohli vést soběstačný život, pracovat, využívat svůj volný čas ke kulturním a sportovním aktivitám, atd.

Pro zapojení se do společnosti je tedy nutno naplnit právo na svobodu pohybu, právo na vzdělání v nejširším smyslu slova a právo být informován, které je u občanů se zdravotním postižením omezováno architektonickými orientačními a komunikačními bariérami.

V souvislosti s tvorbou bezbariérového prostředí je nutno upozornit na nejdůležitější právní předpisy:

- Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v platném znění, a zejména jeho novela - zákon č. 43/1994 Sb., který bezbariérovost zakotvil
- Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 369/2001 Sb., která stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace

3.3.5 Charakteristika rozdělení handicapovaných osob z hlediska jejich nároků a požadavků dle projektantky D.Filipiové

Velmi si vážím práce projektantky - vozičkářky Daniely Filipiové, která jako jediná v republice „na vlastní kůži“ pociťuje všudypřítomný problém bariérovosti, s kterou účinně bojuje svými realizovanými projekty.

Ani její práce se ale neobejde bez problémů:

„Většina architektů přímo nesnáší, když jim kvůli bezbariérovosti dosti značně zasáhnu do projektu. Pak mi nezbude, než se hádat a bombardovat je argumenty. Musím ale přiznat, že občas se objeví i kolegové, kteří to pochopí. Všechno je v lidech...“

„Podle Filipiové můžeme postižené osoby z hlediska handicapu a různých nároků rozdělit do kategorií:

- První kategorie- lidé s lehčím tělesným postižením, pohybující se většinou pomocí hole nebo francouzské hole (berle) nebo jde o starší osoby. Problémem jsou pro ně vysoké schodišťové stupně, těžko se jim nastupuje do dopravních prostředků, nebezpečný je kluzký terén. Mohou mít potíže se vstáváním ze židle. Pády, zejména u starších osob, způsobují velmi vážné následky.

- Druhá kategorie – osoby, které se pohybují pomocí francouzských holí a nezřídka i pomocí různých protetických a ortopedických pomůcek, které jim umožňují stoj a ve větší či menší míře i chůzi. Těmito pomůckami jsou schopni ujit pouze omezenou vzdálenost a chůze je značně vyčerpává. Těžko vstávají, často při vstávání potřebují pomoc druhé osoby. Velkým problémem, leckdy nepřekonatelným, jsou pro ně schody, zvláště tehdy, chybí-li zábradlí. Dopravní prostředky jsou pro ně zcela nepřístupné, velkým nebezpečím je kluzký terén.
- Třetí kategorie
 - o vozíčkáři, ale i *mezi nimi existují podstatné rozdíly*. Jsou vozíčkáři, kteří potřebují vozík jen pro pohyb venku, protože nejsou schopni delší dobu stát nebo chodit. Často to jsou osoby s amputací dolní končetiny, mohou to být i staří lidé, kterým pohyb znesnadňuje jejich věk. Mezi tyto vozíčkáře často patří také lidé uvedení v druhé kategorii. Navíc pohyb na vozíku není nijak lehký a vyžaduje značnou sílu paží vyjma vozíku elektrického, který je často pro finanční náročnost pro osoby zdravotně postižené nedostupný.
 - o Vozíčkáři, kteří jsou trvale upoutáni na ortopedický vozík, ale jsou zcela samostatní. Nepotřebují až na výjimečné situace, pomoc druhé osoby. Žijí životem jako každý jiný. Dojíždějí do zaměstnání autem, vychovávají děti, starají se o své blízké. Zkrátka „jen nechodí.“
 - o Vozíčkáři, kteří k některým úkonům vyžadují asistenci druhé osoby. Potřebují pomoci při přesunování se z vozíku na lůžko, při osobní hygieně, leckdy i při pohybu venku. Tyto osoby mohou mít ve větší či menší míře postiženy i ruce.
 - o Osoby na elektrickém vozíku mají většinou postiženy i ruce. Tito lidé mají vzhledem k druhu vozíku zvýšené nároky na prostor. Velmi nebezpečné jsou pro ně terénní nerovnosti, protože hrozí převrácení vozíku.
- Čtvrtá kategorie, tady jsou lidé jejichž nemoc je progresivní. Ta se zprvu více méně neprojevuje, ale později postižený prochází postupně jednotlivými výše uvedenými kategoriemi.“ (Filipiova, 1998)

3.3.6 Národní rozvojový program

„Vládní výbor pro zdravotně postižené občany a Národní rada zdravotně postižených ČR (dále jen „vyhlašovatelé“) vyhlásily dne 16. dubna 2002 Program zvyšování bezpečnosti dopravy a jejího zpřístupňování osobám se sníženou schopností pohybu a orientace. Tento program byl usnesením vlády č.545 ze dne 29.5.2002 doplněn jako písmeno i) do opatření 5.1 Národního plánu vyrovnávání příležitosti pro občany se zdravotním postižením. V roce 2002 se vyhlašovatelé rozhodli změnit název programu na Národní rozvojový program mobility pro všechny.

Finanční krytí programu mobility je podle usnesení vlády č.706 ze dne 14.7.2004 zajištěno v rámci Vládního plánu financování Národního rozvojového programu mobility pro všechny.“

Současná situace vede k zamyšlení nad dalšími kritickými místy, kterými jsou bezbariérové přístupy do budov státních a veřejných institucí a služeb. Jedná se převážně o přístup k úřadům, obchodům, školám, sociálním, zdravotním a rekreačním zařízením. Při zpřístupňování budov je zanedbávána potřeba jejich propojení bezbariérovou pěší trasou či bezbariérovou dopravou v rámci města. Bezbariérový pohyb po městě/obci je třeba řešit v širším pohledu a není možné zaměřit se na realizaci jednotlivých projektů bez jejich vzájemného propojení.

Česká republika je bohatá na kulturní dědictví. Mnoho jader měst se dochovalo ve své historické struktuře, 250 z nich je chráněno státní památkovou péčí a 5 je zapsáno v seznamu UNESCO. Stav stavebních fondů měst přírodních prvků a veřejných prostranství je dosud často zanedbaný a neumožňuje dostatečný bezbariérový pohyb. Takováto situace snižuje návštěvnost turistů a snižuje turistický potenciál lokalit.“
(Národní rozvojový program mobility pro všechny, 2005)

3.4 Rešerše

Aktivní využití volného času, kultura a sport jsou pro občany se zdravotním postižením velice důležitou kompenzací společenských a psychických problémů, které jim jejich zdravotní postižení působí. V rámci práce bylo provedeno zjišťování nabídky v přístupu do kulturních center některých měst jihočeského regionu. Zároveň s tím bylo provedeno i srovnání NP a CHKO Šumava s jinými obdobnými lokalitami v ČR.

3.4.1 Jižní Čechy – „města bez bariér“

Jak již bylo zmiňováno Česká republika má bohatou památkovou základnu. Velmi příkladný je přístup některých jihočeských měst (Český Krumlov, České Budějovice a Prachatice), které s ohledem na zájmy státní památkové péče zpřístupnili kulturní dědictví všem, tedy i zdravotně postiženým.

3.4.1.1 Český Krumlov

Jedno z nejkrásnějších českých měst s jedinečným dochovaným komplexem středověkého města zapsaný do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO a vyhlášený za městskou památkovou rezervaci má pro své handicapované spoluobčany prostřednictvím Kiwanis klubu a města Český Krumlov realizovaný projekt „Handicap“ zveřejněný na stránkách www.bezbarier.cz, www.ckrumlov.cz/handicap.

3.4.1.2 České Budějovice

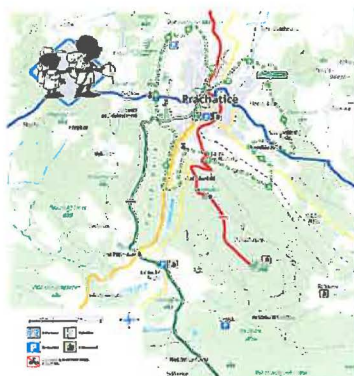
Největší jihočeské město ležící v kotlině Českobudějovické pánve na soutoku řeky Vltavy a Malše v nadmořské výšce 381 – 430m se 100tis obyvateli je administrativním a kulturním a vzdělanostním a dopravním centrem celého regionu.

Město v dubnu roku 2004 zažádalo o dotaci na projekt České Budějovice bez bariéry Ministerstvo pro místní rozvoj v rámci Státního programu podpory cestovního ruchu. Přestože dotaci neobdrželo, vydalo za velké podpory zdravotně postižených občanů mapu „České Budějovice – bez bariéry“, kterou pracovníci odboru rozvoje a cestovního ruchu města zašlou na požádání. Mapa člení trasy a dostupnost významných úřadů, sociálních, zdravotních, sportovních a kulturních institucí na bezbariérové, částečně bariérové – přístupné pouze s pomocí a bariérové. Zahrnuje pouze pěší trasy v centru města a jeho nejbližším okolí. V současné době se mapa aktualizuje a rozšiřuje, a to nejen o rozsah vymezeného území, ale i linky městské hromadné dopravy.

Město České Budějovice organizuje také různé zajímavé akce pro občany s omezenou možností pohybu, kde si pomocí schodolezů a provizorních nájezdů či asistentů prohlídnou historické památky města Českých Budějovic. Více je možné zjistit na internetové adrese: www.c-budejovice.cz, nebo využít informací na stránkách www.bezbarier.cz.

3.4.1.3 Prachatice

Město Prachatice patří k nelépe zachovalým městským komplexům v České republice – historické jádro si zachovalo svoji renesanční podobu uvnitř prstence obehnaného doposud zachovanými městskými hradbami. Z těchto důvodů bylo historické jádro v roce 1981

vyhlášeno Městskou památkovou rezervací – tento stupeň památkové ochrany má v České Republice pouze 40 nejzachovalejších měst. Město Prachatice ve spolupráci s centrem pro zdravotně postižené realizuje projekt bezbariérových okruhů v městské infrastruktuře, financován z „Fondů mobility“ a za finanční pomoci Města Prachatic. Ukončení realizace projektu se datuje do roku 2008 a celková částka realizovaného projektu je plánována na 16,5 mil. Kč.

Mapku a další informace o třech bezbariérových okruzích za kulturními památkami v centru Prachatic je možné nalézt na internetových stránkách města Prachatic www.prachatice.cz.

3.4.2 Národní parky Čech – bezbariérové okruhy

Přístupnost není záležitostí jen lidí na vozíku, ale je důležitá i pro rodiče s kočárky, malé děti, zvětšující se skupinu seniorů a třeba i pro jinak zdravého člověka s vyvrnutým kotníkem. Takže vlastně v určitém životním období pro každého z nás. Nahlédla jsem proto do informačních zdrojů jednotlivých Národních parků v Čechách zda nabízejí možnosti bezbariérového pohybu osob.

3.4.2.1 Jizerské Hory

V CHKO Jizerské hory existuje komplexní systém vyznačených tras pro osoby na vozíku.

Trasy vznikly díky aktivitě sdružení Mobilita o.p.s. a pana Jiroudky, který je sám na vozíku. Jsou vyznačeny na mapách GEODÉZIE ČS a.s. (2003) a mapách Informačního centra Jablonec nad Nisou (2005). V terénu jsou trasy značeny plastovými značkami s logem vozíčkáře. Podle barevného odlišení poznáte náročnost cesty (červená – nejobtížnější, zelená – středně obtížná modrá nejsnazší). Finanční prostředky na vytyčení cest získala Mobilita o.p.s. od Krajského úřadu. Současné době je v území CHKO Jizerské hory vyznačeno 9 tras. Jejich podrobný popis se všemi důležitými informacemi (povrch, profil trati, případné překážky) je k dispozici na stránkách sdružení Mobilita o.p.s. www.mobilita.cz.

3.4.2.2 Český ráj

Projekt Český ráj pro handikepované vznikl zásluhou Sdružení Český ráj (zpočátku ve spolupráci s SCHKO Český ráj). Cílem projektu bylo zmapování stávajících možností přístupu vozíčkářů na území CHKO a pokusit se je zlepšit, např. navrhnout úpravy komunikací, které by umožnili přístup lidem na vozíku a zároveň nebyly v rozporu se zájmy ochrany přírody. Při vytipovávání a popisu tras spolupracovalo Sdružení Český ráj se dvěma vozíčkáři a expertem na trasování a přípravu mapových podkladů. Projekt prozatím

z finančních a kapacitních důvodů skončil. Dosavadním výsledkem je systém tras podrobně popsanych na stránkách Sdružení Český ráj www.cesky-raj.info.cz.

3.4.2.3 Jiná přírodní území v Čechách

V CHKO Moravský kras jsou pro osoby na vozíku přístupné Sloupalo-šošůvské jeskyně. V krkonošském národním parku byla vybudována terénní službou Správy NP Krkonoše v letech 2000 až 2001 stezka pro osoby se sníženou pohyblivostí. Vede z náměstí v Jánských lázních do Rudolfova údolí a je vybavena několika informačními panely (autoři Skalka a Šedivý). Cesta nemá přímo statut trasy po vozíčkáře.

3.5. Trasy vhodné pro jízdu vozíčkáře ve vymezené části Šumavy

NP a CHKO Šumava vytvořila nabídku bezbariérových tras se stručným klasifikačním systémem obsahujícím popis povrchu a výškový gradient cest. V této nabídce jsou trasy: Povydří, Jezerní a Chalupská slať, Rechle.

3.5.1 Povydří

Perla naší Šumavy

„*Tou perlou rozumějme Povydří tzv. Schachtelei. V Čechách je zná poměrně dost lidí v Německu málokdo, v ostatní Evropě nikdo. Jménem „Schach“ označují němečtí Šumavané hluboké, úzké, trychtýřovité údolí se všech stran příkrými srázy a kolmými stěnami uzavřené.*“ (Karel Klostermann, Perla naší Šumavy, 1910., informační tabule u Povydří)

Naučná stezka zřízena již v roce 1975 je dnes nejnavštěvovanější oblast Šumavy od roku 1962 je nejpůsobivější úsek toku Vydry chráněn zákonem (dnes je to I. zóna NP Šumava).

Na stezce je přísný zákaz pohybu na kolech, tedy vozíčkáři nebudou rychlou jízdou cyklistů obtěžováni.

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště Antýgl (898 m n.m), kde je možné pohodlně zaparkovat i pro vozíčkáře. Z parkoviště vyjíždíme po červené turistické značce. Trasa je dlouhá sedm kilometrů, má pevný štěrkový povrch a byla na ní vybudována naučná stezka s jedenácti odpočívadly, každé opatřené informační tabulí se zajímavostmi daného místa. Pozvolné klesání trasy až do cílového místa na Čenkové pile (630 m n. m) by umožňovalo snadné projetí

trasy vozíčkáři, ale bohužel časté odvodňovací rýhy umístěné na cestě pro odvod dešťové vody vytvářejí pro vozíčkáře významnou překážku, kterou pohodlně nepřeje. Zejména z tohoto důvodu je **doprovod nezbytný**.

1. Výchozí bod parkoviště **Antýgl** a odtud asi po 150 m po silnici pokračuje červená turistická stezka podél řeky Vydry.

2. Hálkova chata (840 m.n.m.), která zde byla postavena kolem roku 1930 Němcem Václavem

Pauknerem (hostinský a kameník), až do roku 1946 nesla jeho jméno "Pauknerova chata". Na rozdíl od ostatních chat nebyla postavená ze dřeva, ale ze žuly. Protože pan Paukner hovořil plynule česky, mnozí se domnívali, že se jedná o českou chatu. V roce 2002 byla chata zbourána.

3. Viklany - skalní žulové útvary na levém břehu vzniklé zvětřáním a odplavením okolního materiálu.

4. Obří hrnce - různě hluboké mísy vznikají vířivým vymíláním pískem a kamením za vyšších stavů vody. Zde také naleznete největší balvany z celého toku Vydry.

5. cca po 4km cesty často přijde vhod krátké zastavení, či odpočinku na Turnerově chatě – tato byla postavena německým turistickým spolkem TURNER koncem 18. stol., r.1932 vyhořela. Dnes nabídne i handicapovaným návštěvníkům Povydří občerstvení, ubytování však není bezbariérové. Jaroslav Zelinger poskytne veškeré informace o zařízení. Z Turnerovy chaty pokračuje stezka opět mírně klesajícím profilem a po třech kilometrech končí na Čeňkově Pile.

6. Kamenné moře - rozsáhlé suťoviště vzniklé mrazovým zvětřováním skal a následným sesouváním bloků do údolí.

7. Dřevěná vyhlídka do koryta řeky na obrovské kamenné prahy.

8. Kámen s křížkem.

9. "Síla vody" - vodní eroze a její výsledky.

10. Elektrárna Čeňkova Pila- bezbariérová expozice „Vodní energie“

11. Parkoviště Čeňkova Pila – pro nás cílové místo

3.5.2 Chalupská slat'

Průměrná hloubka rašeliny je 1,9 m, zatímco největší mocnost v blízkosti jezírka v neporušené části slatě dosahuje až 7 m. Na ploše 137 ha je uloženo asi 2.340.000 m³ rašeliny.

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště je parkoviště na Svinných Ladách, trasa k Chalupské slati je 1km dlouhá. Trasa je náročná jedině členitým povrchem poválkového chodníku. **Doprovod** pro osobu na vozíčku je

nezbytný zejména na samotném poválkovém chodníku. Mírná obtížnost pohybu po tomto chodníku s lehce členitým povrchem je kompenzována neopakovatelným zážitkem z návštěvy slatě. Málokdo si uvědomí, že pro osobu na vozíku jsou takováto místa téměř nedostupná.

Stezka začíná po hrubším asfaltu asi 200 m do mírného kopce, poté přechází v 10 m široký travnatý pás a ústí na dřevěný poválkový chodník s 30 cm schodem. Šíře chodníku je 120 cm zhruba 30 cm nad povrchem slati. Šířka chodníku omezuje obousměrný pohyb osob, vyžaduje tedy lidský přístup při míjení se, a to obzvláště je-li člověk na vozíku.

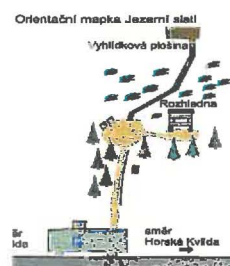
Do budoucna se plánuje osazení chodníčku nízkým zábradlím, které by mělo eliminovat možné kolize a opuštění chodníku. Odměnou všem, kteří dorazí na konec stezky je překrásný výhled na jezírko a okolní Chalupskou slat'.

3.5.3 Jezerní slat'

Již v roce 1933 byla vyhlášena rezervací, tehdy na výměře 34 ha. Dnešní výměra po spojení s I. zónou Kvildského potoka činí 208 ha. Průměrná hloubka rašeliny je 2,5 m, nejvyšší mocnost 7,6 m je v severozápadní neporušené části.

Jezerní slat' je jedním z nejstudenějších míst naší republiky, a proto je její vegetační pokryv tvořen chladnomilnými druhy.

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště malá parkovací plocha s u silnice **Horská Kvilda – Kvilda**. Odtud pokračujeme mírně klesající písčovou cestou, která po 250 m navazuje na dřevěný poválkový chodník.

Tento asi 2 m široký, pohodlný chodník nás zavede do samotného centra slatě, kde se mezi klečí otevře nádherný pohled na horské vrchoviště. Vyhlídková věž umožňuje rozhlédnout se, schody vedoucí na její vrchol, jsou však pro vozíčkáře překážkou.

Stezka je opět vybavena informačními prvky objasňujícími vznik slati a částečně popisující její současnou flóru a faunu.

3.5.4 Rechle - Rokyta

Základnu a výchozí bod parkoviště **Rechle**. Trasa je dlouhá necelé 3 km s dobrým pokrytím mobilních operátorů, tato trasa je vhodná pro jízdu jednotlivců – **vozíčkářů bez doprovodu**. Na začátku nás čeká **hradlový most přes řeku Vydru**, který byl v roce 2000 opraven dle

mostu původního, 200 let starého. Modrá turistická trasa vede kolem plavebního kanálu po zpevněné pískové cestě, s minimálními výškovými rozdíly.

Písková cesta přechází v asfaltovou 1 km před informačním centrem Rokyta, tady je možné občerstvit se kávou či čajem, nebo se převléknout. Poté je možné výlet ukončit, nebo v opačném směru trasu zopakovat. (V případě velmi dobré kondice vozíčkáře pokračovat s doprovodem až do Mechova.)

4. Cíl, úkoly a pracovní hypotéza

4.1 Cíl práce

Výsledný cíl této práce směřuje ke zlepšení již stávajících bezbariérových možností sportovního, rekreačního a poznávacího vyžití občanů se zdravotním postižením ve vymezené oblasti Šumavy .

4.2 Úkoly

1. Shromáždění a zpracování dostupných informací týkajících se NP a CHKO Šumava, literatury s tematikou cestovního ruchu, s tematikou sportu zdravotně postižených, prostudování map vymezené oblasti Šumavy
2. Zjištění možností bezbariérového ubytování ve vymezené oblasti Šumavy
3. Zmapování a popis v současnosti dostupných tras pro handicapované a jejich charakteristika z hlediska dostupnosti a náročnosti
4. Návrhy možných nových tras pro vozíčkáře
5. Prozkoumání přístupnosti informačních center NP a CHKO Šumava

4.3 Pracovní hypotéza

V bakalářské práci jsme pracovali s hypotézou dalšího zlepšení a doplnění možností pohybového odpočinku zdravotně postižených.

Je možné rozšíření stávající nabídky tras pro zdravotně postižené (vozíčkáře) v NP a CHKO Šumava?

5. Metody

K naplnění dílčího úkolu této práce zaměřeného na zjišťování možností bezbariérového ubytování ve vymezené části Šumavy jsem vytvořila anketu, kterou jsem spolu se žádostí o vyplnění oslovila majitele nebo provozovatele ubytovacích zařízení.

Pro velmi nízký počet odpovědí bylo dalším krokem provedení osobního a telefonického průzkumu.

Znění dotazníku:

1/ Nabízíte bezbariérové ubytování pro občany se zdravotním postižením (dále jen ZP)?

ano

ne

2/ Je ve Vašem objektu možné občerstvení i neubytovaných hostů?

Mají tuto možnost i osoby se ZP? (mají možnost využít vhodně upravenou toaletu)?

ano

ne

nenabízíme stravovací služby pro neubytované

3/ Jaká je cena za ubytování a noc na osobu ve vašem rekreačním objektu?

4/ Kolik osob se ZP může být u Vás ubytováno ve stejném termínu?

5/ Máte webové stránky s označením nabízené služby?

ano

ne

6/ Pokud nejste na pobyt osob se ZP zařízení, pobývali u vás tyto osoby např. s doprovodem?

.....

7/ mají osoby se ZP ve vašem objektu **jiné možnosti pohybové aktivity?**

- *bazén s přizpůsobeným vstupem*
- *značený bezbariérový okruh v okolí zařízení*
- *jiné.....*

8 / Kolik osob se ZP bylo u Vás ubytováno v **letní sezóně 2006** ?.....

9/ Které trasy osoby se ZP navštívili?

10/ Jaká vylepšení byste ze svých zkušeností navrhli pro handicapované spoluobčany?

.....

Zmapování a popis v současné době dostupných tras byl proveden za použití dostupné literatury s častými konzultacemi s pracovníky NP a CHKO Šumava zejména pak s panem Ing. Vladimírem Silovským ze Správy NP a CHKO Vimperk. Následně jsem pak všechny popsané trasy osobně prošla a jejich vhodnost jsem i konzultovala s panem Káčerem, který většinu popsaných tras projel na speciálně upraveném kole.

Při zpracování návrhu nových tras, jsem velmi úzce spolupracovala s NP a CHKO Šumava, kteří mají cíl rozšířit stávající trasy a kteří by rádi využili mé práce pro rozšíření aktivit NP a CHKO Šumava pro občany se zdravotním handicapem.

V prvním červencovém týdnu roku 2006 jsem na přípravě nových tras úzce spolupracovala s výše zmiňovaným panem Káčerem, který v během své týdenní dovolené většinu mnou navržených tras projel se svým asistentem, některé z nich jsme projeli všichni společně. Tato vzájemná spolupráce mi umožnila vybrat skutečně vhodné trasy pro vozíčkáře.

V období prosinec 2006 – únor 2007 jsem osobně navštívila všechna v práci uváděná informační centra s cílem prozkoumání jejich přístupnosti a připravenosti pro vozíčkáře.

6. Výsledky

6.1 Bezbariérová ubytovací a stravovací zařízení ve vymezené oblasti

Vyhledávání bezbariérových ubytovacích a stravovacích zařízení ve vymezené oblasti probíhalo od září 2006 do února 2007.

Celkový počet objektů, u kterých byla zjišťována „bezbariérovost“ byl 52. Největší procentuální zastoupení zde má ubytování v soukromí (43%), hned za ním jsou penziony (40%) a nejmenší procentuální zastoupení mají hotely (17%). Toto rozložení je dáno jednak procentuálním zastoupením jmenovaných zařízení v dané lokalitě a jednak cenovou dostupností ubytování pro osoby se zdravotním postižením.

Většinu zařízení jsem nejprve oslovila e-mailovou anketní korespondencí s žádostí o její vyplnění. Pro velmi nízký počet odpovědí v prvním kole jsem v druhém kole prováděla průzkum osobně a telefonicky. Přes všechnu mou snahu však 24% dotázaných objektů neodpovědělo nebo odmítlo odpovědět na mé dotazy. Z celkového počtu odpovědí je **23% objektů bezbariérových**.

77% objektů v dané oblasti je bariérových. Toto číslo vypovídá o současné situaci v oblasti, kdy často jenom sezónní provozování objektů finančně neumožňuje provedení rozsáhlejších rekonstrukcí. Přestavba vstupní části objektu – vystavění rampy (výťahu), či přestavba sociálního zabezpečení v pokoji je finančně velmi náročná a pro malé živnostníky prakticky nedostupná. Bezbariérové jsou proto povětšinou hotelové komplexy, kde cena ubytování a služeb je vyšší (cca nad 500 Kč – osobu a noc bez stravování).

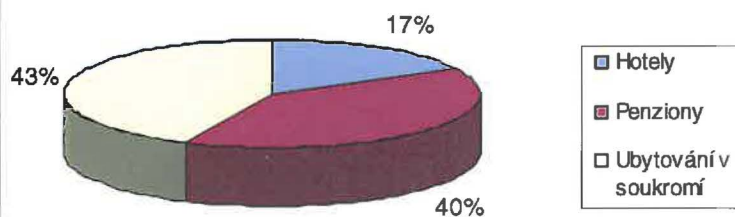
Pokud už daný objekt je uveden jako bezbariérový, má většinou jen jeden bezbariérový pokoj, aby byla naplněna litera zákona. Většina provozovatelů nebo majitelů těchto zařízení si navíc stěžuje, že tyto pokoje nejsou v sezóně zaplněny osobami se zdravotním postižením a osoby bez handicapu se na těchto pokojích nechtějí ubytovávat.

Velmi zajímavým se ukázalo zjištění, že jen velmi málo bezbariérových objektů tuto výhodu prezentuje ve svých reklamních materiálech a na svých webových stránkách. Možná toto je jeden z důvodů, proč v bezbariérových objektech nejsou pokoje určené pro handikepované osoby jimi i využívány a to častěji.

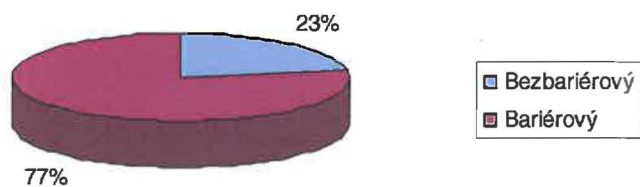
K mému překvapení jsem zjistila, že v dotazovaných objektech s bezbariérovým ubytováním strávilo v létě 2006 jen několik málo vozíčkářů. V několika dotazovaných objektech dokonce za poslední 3 roky neměli v bezbariérových pokojích ani jediného hosta, pro kterého byl pokoj vybudován. Z celkového počtu rekreantů ubytovaných v letní sezóně 2006 v bezbariérových pokojích tvořili rekreanti bez zdravotního omezení více než 96%. V mnoha objektech však tyto pokoje zely prázdnotou po celou letní sezónu 2006.

Anketní formulář, který jsem pro bakalářskou práci připravila obsahoval velké množství otázek. Bohužel při praktickém zpracování výsledných odpovědí bylo možno použít jen některé z nich. Ostatní otázky pak nebylo možno pro potřeby práce využít z důvodu jejich nejednoznačné interpretace (např. na otázky 9 a 10 byl schopen uspokojivě odpovědět jen jeden ze všech dotázaných! Ostatní nevěděli, nezajímalo je to nebo neměli s vozíčkáři vůbec žádné zkušenosti).

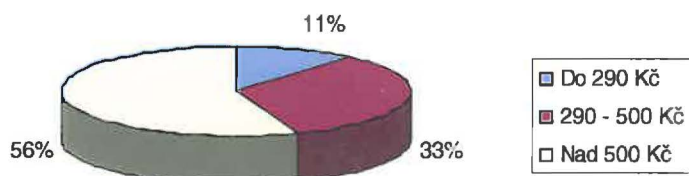
Rozdělení ubytovacích zařízení podle typu

Rozdělení ubytovacích zařízení podle přístupu

Rozdělení ubytovacích zařízení podle ceny za osobu a noc

6.1.1 Vhodné objekty k rekreaci pro handicapované

Z celkového počtu objektů sloužících k odpočinku a rekreaci bylo několik zajímavých např. přístupnou cenou ubytování, či jinou neobvyklou nabídkou a to např. možností aktivního odpočinku (Rekreační zařízení Kvilda), či vhodnou polohou objektu u atraktivní trasy pro vozíčkáře (Penzion Modrava).

6.1.1.1 Obec Kvilda:

Rekreační zařízení Kvilda

- velmi přijatelná cena ubytování do 290 Kč / osoba a noc
- ubytovací kapacita je 20 lůžek z toho 1 pokoj pro dvě osoby bezbariérový
- rehabilitační tělocvična se sociálním zařízením a sprchou
- společné prostory s televizí a s vybavenou kuchyňkou umožňující přípravu stravy i osobám na vozíčku

Hotel Kvilda Inn

- nově zrekonstruovaný velmi vkusně zařízený hotel s poklidnou atmosférou
- bezbariérová restaurace a jeden bezbariérový pokoj
- velmi výhodná je také poloha hotelu (centrum obce Kvilda)

Dostupné občerstvení na Kvildě

Cukrárna na Kvildě

Bezbariérový vstup a vhodně upravené sociální vybavení, umožňuje handicapovaným navštívit tuto příjemnou cukrárnu se širokou nabídkou vlastních velmi chutných šumavských koláčů a různých pochutin za přijatelnou cenu.

6.1.1.2 Obec Modrava

Penzion Modrava

- cena do 290 Kč / osoba a noc je v této lokalitě velmi příznivá
- ubytovací kapacita je 24 lůžek z toho jeden pokoj pro dvě osoby bezbariérový
- objekt je nově a velmi vkusně zrekonstruovaný
- stylová společenská místnost s televizí a barem
- kuchyňka vybavená sporákem, mikrovlnou troubou, lednicí, nádobím a varnou konvicí umožňující přípravu stravy i osobám na vozíčku

6.1.1.3. Obec Srní

Hotel Šumava

- prostorný nově zrekonstruovaný hotel v centru obce Srní
- v ceně pobytu je možné využít krytý vyhřívaný bazén (25 x 12 m), fitcentrum, a masáže
- cena nad 500 Kč / osoba a noc

Penzion Mechovský dvorec

- 2 km od obce Srní leží Mechov (Mosau), v klidném prostředí a bezprostřední blízkosti Vchynicko-tetovského kanálu nově zrekonstruovaný bývalý statek
- cena do 290 Kč / osoba a noc
- bezbariérové spodní patro se dvěma pokoji s upraveným sociálním vybavením
- bezbariérové travnaté okolí penzionu s krbem a malým travnatým hřištěm

6.1.1.4 Čeňkova Pila

Dostupné občerstvení

Turnerova chata

- krásné prostředí na turistické stezce Povyďřím
- posezení na terase u chaty je v letních měsících s bezbariérovým vjezdem

6.1.1.5 Další bezbariérové rekreační objekty

Klostermannova chata - obec Modrava

Hotel Rankl - obec Horská Kvilda

Hotel Vydra – v blízkosti obce Srní

6.2 Bezbariérová informační centra NP Šumava

Dalším dílčím úkolem, bylo zjištění dostupnosti jednotlivých informačních center, které jsou pro lepší orientaci v NP a CHKO Šumava a pro získání hlubších informací nepostradatelné. Informační střediska: Rokyta, Svinná Lada, Vimperk, Kvilda, Kašperské Hory a Modrava jsou svým přístupem a možnostmi využití sociálního zázemí vhodná pro vozíčkáře. Zmiňuji však jenom ta, která jsou ve vymezené oblasti a dále také informační centrum Kašperské Hory, které se nachází na komunikaci č.145 Kašperské Hory- Rejštejn, Srní, tedy v blízkosti trasy „Povyďří“.

Parkování v blízkosti uvedených informačních centrech je na ohrazených, celoročně udržovaných parkovištích. Ani jedno z těchto parkovišť však nemá vymezené parkovací místo pro vozíčkáře. Při osobních dotazech jsem zjistila, že s občasným parkováním vozíčkářů nebyl v žádném z těchto informačních center nikdy problém, proto ani žádné parkovací místo pro ně nevyhrazovali.

6.2.1 Rokyta

Informační středisko Rokyta se nachází na polovině cesty mezi obcemi Srní a Modrava, přibližně 5km od každé z nich. U střediska je zřízena zastávka veřejné autobusové dopravy - Zelený autobus. Před samotnou návštěvou informačního střediska doporučuji k shlédnutí venkovní expozice o geologické historii Šumavy. Expozice je samoobslužná a bezbariérová a vznikla již v roce 1999 ve spolupráci s Českým geologickým ústavem

Praha. Na volné ploše jsou shromážděny vzorky hornin z území Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava. Součástí expozice je pavilonek s informacemi. Pro skupiny je možné předem dohodnout výklad geologa. V nabídce informačního střediska nechybí řada různých videopořadů a diapásem.

6.2.2 Kvilda

Informační středisko Kvilda s bezbariérovým vjezdem nabízí stálou expozici informačního střediska zaměřenou na historii osídlení území, na dávné rýžování zlata, vývoj obchodní stezky, hamernictví, sklářství, výrobu ze dřeva, ale také na vegetaci rašelinišť a problematiku horského lesa apod. Informační středisko Kvilda pomocí multimediálních stránek přibližuje zájemcům přírodovědná a místopisná fakta. Promítací sál s kapacitou 25 míst k sezení nabízí velké spektrum audiovizuálních pořadů zaměřených na Šumavu pro všechny věkové kategorie návštěvníků.

6.2.3 Modrava

Nově vybudované menší informační středisko na Modravě - s bezbariérovým vjezdem a samozřejmě upraveným sociálním zařízením - nabízí celou řadu informačních a propagačních materiálů. Průvodci Správy NP a CHKO poskytnout různorodou informaci o možnostech v NP a CHKO Šumava zdravotně postiženým občanům.

6.2.4 Kašperské Hory

Jako jediné informační středisko uvádí na internetových stránkách v první řadě bezbariérový přístup. Informační středisko nabízí stálou expozici rozdělenou do několika celků. Je možné zde najít informace o historii osídlení Šumavy o šumavských rašeliništích, dále o vodstvu ledovcových jezer, zajímavá je také historie a vznik plavebních kanálů. Je možné zde vzhlédnout expozici věnovanou netopýrům. IS připravilo koutek s expozicí šišek či sbírku plodů a letních letorostů, semenáčků trusu a vývržků.

Multimediální stánek s dotykovou obrazovkou s prezentací: Historie a současnost, Řasy, Biosférická rezervace Šumava, Šumava a člověkem vytvořené bezlesí, Netopýři, Fauna Šumavy a Péče o les.

Velmi bohatou nabídku informačního střediska Kašperské Hory rozšiřuje promítací sál s kapacitou 40 míst se širokým výběrem videopořadů. V blízkosti objektu je bezbariérová zahrada s altánem, který je často využívaný zejména k výuce dětí v přírodě.

6.3 Návrhy nových tras ve vymezené části Šumavy pro zdravotně postižené (vozíčkáře)

Dílním úkolem práce bylo vytvoření návrhu dalších možných tras pro vozíčkáře ve vymezené oblasti Šumavy. Vhodnost navrhovaných tras byla zjištěna v létě 2006 s pomocí zdravotně postiženého pana Káčera (DMO, forma spastická quadraparéza) s využitím speciálně upraveného kola s elektrickým pohonem (firma Haverich). Pan Káčer hodnotil všechny

navrhované trasy jako velmi vhodné pro rekreaci zdravotně postižených s obdobným handicapem.

V průběhu jeho dovolené na Šumavě jsme společně nejprve všechny mnou navržené trasy zhodnotili z hlediska profilu trasy, vhodnosti jejich profilů, množství automobilové dopravy na jednotlivých trasách, jakož i množství dalších rekreatantů bez postižení vyskytujících se obvykle na nich.

Následně pan Káčer spolu se svým asistentem (jedenkrát i všichni společně) všechny navržené trasy projel a na základě jeho hodnocení jsem trasy do bakalářské práce zařadila.

6.3.1 Modrava – Javoří pila

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří informační středisko Správy NPŠ Modrava, kde je možné využít bezbariérové WC případně potřeby se také převléknout.

Údolí Roklanského potoka nám představí nádherné přírodní scenérie. Červená turistická značka nás povede z obce Modrava dále rovinatou asfaltovou stezkou kolem roubené chalupy „Rybárny“. Po **pěti kilometrech** krásné poklidné vycházky (pro vozíčkáře nejlépe s doprovodem) se dostaneme na **Javoří Pílu**, tady kdysi stávala hájenka s hostincem. Zpáteční cestu můžeme volíme stejnou trasu, nyní po proudu potoka. Dovoluje

li kondice vozíčkáře je možná varianta trasy kolem rozcestí pod Oblíkem až k Tříjezerní slati. Poválkový chodník vedoucí do centra slatě je k prvnímu jezírku cca 1 m široký, ke dvěma dalším jezírkům cca 80 cm, tedy nevhodný pro jízdu vozíčkáře. Zkrácená varianta trasy zpět na Modravu vede 800 m po nekvalitní asfaltové cestě s cca 5% klesáním, kde je nutné vozíčkáři zabezpečit dopomoc jištěním vozíku.

6.3.2 Výlet na Bučinu

Obec Bučina v roce 1930 byla nejvýše položená obec v Čechách (1160 m n.m) ve 40 domech bydlelo 341 převážně německy mluvících obyvatel. V roce 1937 zde byla vybudována Pešlova chata sloužící k rekreaci. Po válce obec zanikla, dnes jsou patrné jen zbytky stavení a znovu byla obnovena kaplička. Informační tabule na výhledovém místě nabízí výhled na jižní svahy a do Bavor, za pěkného počasí i na Salcburské Alpy. Nachází se tam hraniční přechod Bučina – Finsterau pro pěší, cyklisty a lyžaře. Přes Bučinu do Kvildy také vedla středověká Kašperskohorská Zlatá stezka, po které se vozila sůl z Pasova.

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště naproti informačnímu středisku **Kvilda** (vhodné pro zdravotně postižené) v blízkosti kostela sv.Štěpána. Náročná lineární trasa **6,5 km** kilometrů dlouhá vedoucí k vyhlídkovému místu Bučina je vhodná pro výlety vozíčkářů s doprovodem. Stoupání v prvním kilometru trasy je přibližně 4 až 5 %, dále trasa pokračuje zvlněným terénem povětšinou lesem. Povrch trasy je asfaltový. Zpáteční cestu jdeme stejnou trasou, nyní s mírným klesáním.

6.3.3 K pramenům Vltavy

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště naproti informačnímu středisku **Kvilda** (vhodné pro zdravotně postižené) v blízkosti kostela sv.Štěpána. Vltavskou cestou v blízkosti Černého potoka, který je počátkem Vltavy vede asfaltová silnice, s ideálním povrchem pro vozíčkáře. Trasa je dlouhá **7 km**, a pro svou délku a mírně zvlněný reliéf je vhodná pro jízdu vozíčkáře s doprovodem.

Červená turistická značka 4 km dlouhá spojující prameny Vltavy s Bučinou vedoucí přes kopec Stráž (1307,6m) by umožnila projit tuto trasu s trasou na Bučinu, ale bohužel pro výrazné převýšení a nevhodný štěrko-hliněný povrch trasy není tato pro vozíčkáře vhodná.

6.3.4 Výlet na Březník

Březník leží v nadmořské výšce 1133m n.m. na levém břehu Modravského potoka rodícího se pod ním z Lázeňského a Březnického potoka. První zmínky o Březníku, neboli Pürstling, jak zní jeho původní německý název spadají do roku 1804, kdy byl ustanoven nový revír Prášílského panství a to právě revír Březnický. Jednalo se o celkově pátý revír, po Prášilech, Nové Studnici, Schátrově lese a Modravě. V téže roce se postavil první, dřevěný objekt lesovny, nad kterým byl v roce 1856 vybudován nový kamenný dům pro revírníka. Správu polesí zajišťovali povětšinou tři zaměstnanci a to revírník, příručí a hajný. Tito zaměstnanci s sebou samozřejmě měli své rodiny. Kromě příručích, kteří se dle nařízení platném na Schwarzenberském panství nesměli bez předchozího výjimečného svolení vrchnosti ženit. Žilo li v minulosti na Březníku 35 lidí, dnes je tato část Šumavy zcela opuštěna. Vlastníkem historické fořtovny je Správa Národního parku Šumava. Schwarzenberská hájovna je poslední dochovanou stavbou tohoto druhu v rozsáhlé oblasti šumavských plání.

"Bůhvíjaký osud zanesl revírníka Kořána r. 186? do Pürstlinku, ležícího půl hodiny od bavorských hranic uprostřed lesů a slatin, kam před třiceti roky sotva lidská noha cestu našla.

Vysoká pláň - lukami zelenými, šedým mechem porostlými, vine se potok granátově zarudlé barvy: mladá Otava, která prýští z útrob hory Luzného, kde prý jsou ještě zdroje zlata, jež za věků dávno zašlých přebytek drahého kovu "křivé" řece dávaly. Ale teď přebytku zlata již není, vystoupíš ze dveří myslivny, stojí před tebou Luzný, směrem jižní pláň uzavíraje. Stojí tu, bělavou, kostrbatou hlavu maje v bílé mlhy neb černé mraky zahalenu. Stojí tu nehybně, věčně mlčí, jako by truchlil nad změnami posledních desetiletí." (Karel Klostermann, 2003)

Trasa na Březník je pro svoji délku velmi náročná, proto je vhodný **doprovod pro vozíčkáře**.

Popis trasy

Základnu a výchozí bod tvoří parkoviště v obci Modrava. Po modré a červené turistické značce kolem Modravského potoka, tzv. Novou březnickou cestou s malým převýšením terénu projdeme cca 2,2 km s asfaltovým povrchem až k Modravskému mostu.

Dále pokračujeme po modré turistické značce cca 3km opět bez většího převýšení. Při rozcestí se žlutou (Na Ztraceném) pokračujeme opět po vrstevnici 2,1 km.

Před námi se rozevře mělké údolí ze tří stran obklopeno nejvyšší částí šumavského hřebenu: na východě Mokřůvky (1130 a 1370 m.n.m.), na jihu krásný výhled Luzenským údolím k Luznému (1373 m), na západě Blatný vrch (1376 m) zastiňující výhled na Roklany.

Nenavštívit jedno z nejatraktivnějších míst centrální Šumavy opravdový konec světa by byla chyba, obzvláště je-li povrch trasy asfaltový a příjemně zvlněný. 7.3 km dlouhý úsek může být chvílemi únavný, ale půvabná scenerie nám všechno bohatě vynahradí. Tady se nemusí chvátat, je krásné se zastavit a odpočinout si a zpět s mírným klesáním vrátit se zpátky do Modravy.

6.3.5 Vchynicko – Tetovský plavební kanál

Tuto trasu z důvodu její délky a náročnosti jsem rozdělila na tři kratší úseky, přičemž její jednotlivé části při dobré kondici vozíčkáře je možné absolvovat v jednom celku s využitím doprovodného vozidla na přepravu z míst Rechle – Srní)

Celková délka trasy V-T plavebního kanálu je 15,9 km

Podél Vchynicko-Tetovského plavebního kanálu

Výchozí bod – obec Rechle

- Rokyta
- Hakešický most
- Pod Kostelním vrchem
- Mechov
- Srnský okruh
- Obec Srní

Délka 15,9 km

Plavební kanál v údolí řeky Vydry pod bývalou osadou Vchynice-Tetov byl vystaven rodinou Schwarzenberků v letech 1799 – 1801. Předcházelo tomu pár historický momentů.: do konce 18 století se plavilo dřevo na divokém toku Vydry (od 16.stol.), ale jen za velkého průtoku při jarním tání a navíc s velkými ztrátami. Tehdejší správce Prácheňského panství vypracoval projekt na odstranění balvanů z koryta Vydry. Zamýšleli vyčistit jej pomocí střelného prachu. Naštěstí pro nás tento plán kvůli vysokým nákladům ztroskotal. Nezkrotný lidský duch ovšem přišel na to, jak se s problémem vypořádat a to obejít jej. Podle projektu Josefa Rosenauera byl vystavěn z pouhé dva roky 14,4 km dlouhý plavební kanál, který překonává 243 m výškového rozdílu, co vytváří spád pouhé 3% . Proud vody tak dosahuje rychlosti 4km/hodinu. Prudší úseky plavebního kanálu jsou ve třech místech u Rokyty, Mechova a konečný vtok vody do řeky Křemelná.

Využití Vchynicko-Tetovského plavebního kanálu (dále jen V-T plavební kanál):

Ve své době technicky významné dílo, které pro lesní hospodářství znamenalo přepravu stovek hektarů do té doby nedotčených lesů Šumavy. Obzvláště využito po lesní kalamitě koncem 18. století, jíž padly za oběť tisíce stromů. Současným vlastníkem kanálu je Západočeská energetika a.s., která se ve spolupráci se Správou NP a CHKO Šumava podílela na rekonstrukci kanálu, obnově původních kamenných mostků a mostu Rechle pod Modravou.

V dnešní době plavební kanál není užíván ke svému původnímu účelu, ale v provozu je dosud. Stovky turistů ročně vzhledne tuto technickou památku, prochází se podél toku aby se dověděli mnoho zajímavého se současnosti a historii tohoto kraje.

Trasa vedoucí kolem V-T plavebního kanálu je optimální pro nenáročnou turistiku, vyhledávají ji obzvláště rodiče s malými dětmi, starší občané ale je vhodná také pro vozíčkáře.

6.3.5.1 Úsek č.1: Rechle - Rokyta

Trasa je v nabídce NP a CHKO Šumava a je popsána v odstavci 3.5.4.

6.3.5.2 Úsek č.2: Rokyta – Hakešický most

Základnu a výchozí bod tvoří informační středisko Správy NPŠ Rokyta, kde je možné využít bezbariérové WC případě potřeby se také převléknout.

Trasa je nenáročná **3 km** dlouhá, ale z důvodu počátečního klesání je vhodný **doprovod pro vozíčkáře**. Ze začátku žlutá a červená turistická značka vedoucí od parkoviště Rokyta přibližně s 1% stoupáním a novým asfaltovým povrchem po cca 800 m končí a dále pokračuje modré turistické značení podél V-T plavebního kanálu se zpevněným povrchem, který je v deštivých dnech rozmáčený. Dalších 400-500 m je 4-5% klesání. Tady, v tomto místě je vytvořený vodní

skluz, který je krytý z důvodu bezpečnosti návštěvníků. V minulosti, při plávce, tomu tak nebylo, protože by jinak chyběla kontrola plavebních polen. Tehdy prý bylo nebezpečí, které vytvářela stříkající voda, která dopadala na břehy plavebního kanálu. Při mrazu mokré břehy zamrzaly a vytvářely ledové plotny, které stěžovali práci a pohyb kolem plavebního kanálu.

Modrá turistická značka nás dovede až k rozcestí „pod Hakešickým mostem“, kde můžeme dále pokračovat až do osady Mechov, nebo se vrátit zpět k informačnímu centru Rokyta.

6.3.5.3. Úsek č.3: Mechov - Hauswaldská kaple

Hauswaldská kaple

Místo Hauswaldské kaple je opřeno mnoha legendami. Bylo to poutní místo, kam chodili poutníci ze všech možných míst, a to i z Tyrolska nebo dokonce až z dnešní Itálie. V písemných pramenech je popsán bezpočet zázraků, které se na tomto místě udály.

Místo Hauswaldské kaple je přístupné i pro postižené občany, kteří sem přijdou nebo přijedou s vírou v uzdravení, tak jako sem chodili lidé již v minulosti.

Samotná cesta vedoucí přímo k Hauswaldské kapli je pro vozíčkáře dosti náročná, ale shlédnutí kaple může tuto obtíž zcela vynahradit.

Základní variantou výchozího bodu je obec Mechov odkud po asfaltové cestě s převýšením cca 3-4% (modrá turistická značka), lze dojít až k rozcestí „Pod Kostelním vrchem“. Z tohoto místa pak po šterkové cestě dojít až k samotné Hauswaldské kapli.

Pro náročnost této trasy lze za výchozí místo vybrat i rozcestí „Pod Kostelním vrchem“, kam je možné dojet autem. Obecní úřad Srní na požádání vydá povolenku ke vjezdu do těchto míst.

Z rozcestí „Pod Kostelním vrchem“ vede šterková cesta k samotné kapli. Délka tohoto úseku je cca 600 m s převýšením 4-5%. Z důvodu nekvalitního povrchu je doprovod vozíčkáře nezbytný.

7. Diskuze

Handicap má prý původ v anglickém „cap in hand“ – čepice v ruce. Je to vlastně označení pro žebračka, který se neobejde bez cizích milodarů. Jenže život a zdraví člověka se může změnit od základů během jediného okamžiku – a změní se tím snad jeho lidská důstojnost? Člověk, kterého nemoc či vážný úraz posadily zčistajasna na ortopedický vozík, nestojí zpravidla o milodary. Potřebuje spíš pochopení, duševní vzpruhu a běžnou pomoc bližních, potřebuje vytvoření srovnatelných podmínek, ke svému životu a dalšímu rozvoji osobnosti.

K plnému rozvoji osobnosti potřebuje strávit určité penzum času v přírodě a to jak pohybem, tak odpočinkem. Pohon vozíku horními končetinami je vskutku náročný a u každého jedince je velmi individuální počet kilometrů, který je schopen bez asistence zvládnout. Efektivita pohybu na vozíku je velmi nízká, není však závislá na prožitku jedince. Trasa, kterou vozíčkář ke svému samostatnému pohybu potřebuje je závislá na jeho psychické a fyzické pohodě a zároveň musí splňovat určité technické parametry, bez kterých ji nelze zvládnout.

V rámci zpracované práce bylo zjišťováno jaké možnosti nabízí jihočeská města pro handicapované. Město České Budějovice, Český Krumlov, Prachatice a v počátečních krocích i Hluboká nad Vltavou vytvářejí bezbariérové okruhy. Poukazují na skutečnost že je potřeba měnit „tvář města“ a vytvářet jednotné podmínky pro všechny spoluobčany.

Národní parky Čech jen poskromnu nabízejí bezbariérové trasy. Jako jediná CHKO Jizerské hory se pyšní komplexním systémem vyznačených tras pro osoby na vozíku. Specifické trasy jsou vyznačeny na mapách GEODÉZIE ČS a.s. (2003) a mapách Informačního centra Jablonec nad Nisou (2005).

V rámci zpracované práce bylo ověřeno, že nabízené možnosti NP a CHKO Šumava s některými výjimkami skutečně umožňují pohyb osob zdravotně oslabených, ale bohužel jen v omezeném množství. V prvním kroku NP a CHKO Šumava zpřístupnila pět tras pro zdravotně postižené spoluobčany a zpracovala jednoduchý kvalifikační systém. Další kroky dle vyjádření vedení NP Šumavy budou následovat ve formě: zmapování možností ubytování pro zdravotně postižené, zlepšení povrchů turistických cest např. Povydrří a následným komplexnějším rozšířením projektu „Dostupná Šumava“.

Řadu zajímavých poznatků přineslo zjišťování nabídky ubytování v komerční sféře NP a CHKO Šumava v měsících listopad 2006 až únor 2007. Z celkového počtu dotazovaných vlastníků (provozovatelů) zařízení je jenom 20% bezbariérových a to převážně v cenové relaci nad 500 Kč/osoba a noc.

8. Závěr (teze)

Hypotéza 1:

Je možné další rozšíření nabídky tras pro zdravotně postižené (vozičkáře) v NP a CHKO Šumava?

Přírodní a kulturní krajina Šumavy přímo vybízí k aktivitě ve směru vyrovnání možnosti umožňujících pohyb osobám na vozičku. Erozní činnost vody, mrazové zvětrávání či modelace krajiny větrem vytvořilo po období alpského vrásnění třetihor náhorní měkce modelovaný ráz reliéfu krajiny – tedy vhodnou přírodní lokalitu pro jízdu na vozičku.

NP a CHKO Šumava má v současné době zájem o rozpracování pohybových možností a další možné rozšíření nabídky tras pro osoby zdravotně oslabené. Konstruktivní spolupráce s NP a CHKO Šumava vybízí k rozpracování této problematiky a rozvinutí bakalářské práce do práce magisterské.

9. Přehled použité literatury

Odborná literatura

- ČERTÍK, M. Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení. 1.vyd. Praha: Nakladatelství OFF, s.r.o., 2001. 352 s. ISBN 80-238-6275-8
- FILIPOVÁ, D., Život bez bariér. Projekty a rekonstrukce. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o., 1998.
- KÁBELE, Sport vozíčkářů. 1.vyd. Praha: Olympia Anonymus, 2001. 196s. ISBN 80-7033-233-6
- KLOSTERMANN, K. Ze světa lesních samot. 20.vyd. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstock, 2003. 199s. ISBN 80-85301-87-3
- KOTLER, P. Marketing Management. 10.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o., 2001. 720 s. ISBN 80-247-0016-6
- KRHUTOVÁ, L., MICHALÍK, J., POTMĚŠIL, M., aj., Občané se zdravotním postižením a veřejná správa. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 268s. ISBN 80-244-1168-7
- PAYNE, A. Marketing služeb. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o., 1996. 248 s. ISBN 80-7169-276-X
- PETRŮ, Z. Základy ekonomiky cestovního ruchu. 1.vyd. Praha: IDEA SERVIS, konsorcium, 1999. ISBN 80-85970-29-5
- REBSTÖCK, R. Horní Pootaví a Povydlí. 2.vyd. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstock, 2003. 44s. ISBN 80-85301-89-X
- RENDULOVÁ, E., LEKS, J. Stavební zákon. 1.vyd. Brno: Computer Press, 2004. 210s. ISBN 80-251-0455-9
- ZÁLOHA, J. Šumava od A do Z. 2.vyd. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1984
- WELFORD, R., GOULDSON, A., Environmentální řízení & strategie podnikání. 1.vyd. Praha: České ekologické manažerské centrum, 1997. 242 s. ISBN 80-85990-07-5

Ostatní prameny

- 40 let Chráněné krajinné oblasti Šumava, 2003. Správa Národního parku a CHKO Š u příležitosti 40. výročí vzniku.
- Aktualizace regionální rozvojové strategie Mikroregionu Šumava západ, 2003
- Cestovní ruch na Šumavě - Koncept rozvoje cestovního ruchu – Akční program. TR Consult, listopad 2001
- Dopravní studie pro Plán rozvoje dopravní infrastruktury Mikroregionu Šumava západ. Písek, 2003
- Integrovaný plán rozvoje infrastruktury cestovního ruchu Mikroregionu Železnorudska. Sušice: Park servis Šumava, s.r.o., 2001
- Národní rozvojový program mobility pro všechny, 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005. 45s. ISBN 80-86734-63-3
- Pásková, M., Zelenka, J. (2002). Cestovní ruch. Výkladový slovník. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha.
- Plán péče Národního parku Šumava na období 2001 – 2010. Vimperk, listopad 2000
- Šumava čtvrtletník Správy NP a CHKO Šumava, léto 2006
- Zelenková, E. (ed) (2000). Plán péče Národního parku Šumava, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk.

Internetové stránky

- Vláda České republiky** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://www.vlada.cz/cs/rvk/vvzpo/MOBILITA/default.html>>
- Turnerova chata** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.turnerovachata.cz>>
- Národní park Šumava** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://npsumava.cz> a http://www.npsumava.cz/storage/vodaci_kor3_1.pdf>
- Kvilda a okolí** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://www.sumava.net/kvilda/okoli.cz>>
- Jižní Čechy** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://www.jiznicechy.org/cz/>>
- Občanské sdružení BEZBARIER** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://www.bezbarier.cz>> a <http://www.bezbarier.cz/cestovan/sumava.html>>
- Město Český Krumlov** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.ois.cz/docs/cz/handic.html> a <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/handicap.xml>>
- Město České Budějovice** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.c-budejovice.cz/cz>>
- Geografie cestovního ruchu** [online]. 2006. Dostupné na WWW:
<<http://www.svrr.zcu.cz/Geografiecestovnihoruchu.doc>>
- Občanské sdružení Mobilita** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<http://www.mobilita.cz/jiz/pruvodce_cz.html>
- CzechTourism** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.czechtourism.cz/files/regiony/destin/organizacecrvregionech.pdf>>
- Město Prachatice** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<http://www.prachatice.cz/n_turistika_stezky.html>
- Informační server ŠumavaNet** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.sumava.net/kvilda/okoli.cz>>
- Sdružení Český ráj** [online]. 2007. Dostupné na WWW:
<<http://www.cesky-raj.info/>>